

ରାଜନୀତି ଏକ ଉତ୍ତ ହୃଦୟବୃତ୍ତି

କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଶିବଦାସ ଘୋଷ

ପ୍ରକାଶକଙ୍କ କଥା

୧୯୭୪ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୩ ତାରିଖ ସକାଳ ଗଠା ୧୦ ମିନିଟ୍‌ରେ ଆମ ଦଳର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଓ ପଲିଟିକ୍‌ବ୍ୟୁରୋର ସଭ୍ୟ ଏବଂ ବିପୁଲୀ ଗଣାନ୍ଦୋଳନର ଜଣେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜନପ୍ରିୟ ଓ ବରିଷ୍ଟ ନେତା କମ୍ପ୍ରେତ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ ରଞ୍ଜକର୍କଟ (Blood Cancer) ରୋଗରେ ଆକ୍ରମିତ ହୋଇ କଲିକତାର ସ୍କୁଲ ଅଫ୍ ରୂପିକାଳ ମେଡିଚିନ୍ ହଵ୍ଡିଶାଲରେ ଶେଷ ନିଶ୍ଚାସ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ ।

ପୂର୍ବ ସ୍ଥିରିକୃତ ସିଙ୍ଗାନ୍ତ ଅନୁୟାୟୀ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୪ ରୁ ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏକ ରାଜନୈତିକ ଶିକ୍ଷା ଶିବିର ଏହି ସମୟରେ କଲିକତାଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିଲା । ଏହି ଶିକ୍ଷା ଶିବିରକୁ ପରିଚାଳନା କରୁଥିଲେ ଆମ ଦଳର ପ୍ରିୟତମ ନେତା, ଶିକ୍ଷକ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସାଧାରଣ ସମାଦକ କମ୍ପ୍ରେତ ଶିବଦାସ ଘୋଷ । ଶିକ୍ଷାଶିବିର ସେପ୍ତେମ୍ବର ୧୩ ଯାଏ ତାଲିବା କଥା । ମାତ୍ର ଏହି ବେଦନାଦାୟକ ଘରଣାଟି ଘରିବା ଫଳରେ ଶିକ୍ଷାଶିବିର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ସ୍ଥାପିତ ରଖୁ ସେପ୍ତେମ୍ବର ୧୩ ତାରିଖ ଦିନ ଏକ ସମାବେଶ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଗଭାର ଶୋକାକୁଳ ପରିବେଶରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ସମାବେଶରେ କମ୍ପ୍ରେତ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ଭଳି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟଜନର ମୃତ୍ୟୁକୁ ବିପୁଲୀ କର୍ମୀମାନେ କିଭଳିଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ କିଭଳିଭାବେ ଗ୍ରହଣକଲେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜ୍ଞାପନ କରାଯାଇପାରିବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କମ୍ପ୍ରେତ ଘୋଷ ଏକ ଦିଗଦର୍ଶନକାରୀ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଭାଷଣର ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ଗଭାରତାକୁ ଅନୁଭାବ କରି ଏହାକୁ ଆମ ଦଳ ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ (କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ପକ୍ଷରୁ ବାରଯାର ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି ।

ଏହାକୁ ପ୍ରଥମେ ଦଳ ପକ୍ଷରୁ ବଙ୍ଗଲା ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥିଲା । ଅତି ଅଛଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ବକ୍ତୃତାଟି ପ୍ରତି ବ୍ୟାପକ ଆଗ୍ରହକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଏହାର ଅନୁବାଦ ଲାଙ୍ଘାଜୀ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନୁଦିତ ହୋଇ ଏହା ପାଞ୍ଚ ଥର ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନିଶ୍ଚାସ ହୋଇଯିବା ଫଳରେ ଆମେ ଏହାର ଷଷ୍ଠ ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ ।

ପୂର୍ବ ଅନୁବାଦକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ସବୁ ଯଦି ଅନୁବାଦ ଓ ମୂଦ୍ରଣ ଜନିତ ତୃତୀ ରହିଥାଏ, ତେବେ ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ସମ୍ମୂହ ରୂପେ ଦାୟୀ ।

ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ. (କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ କମିଟି, ଭୁବନେଶ୍ୱର

୨୦ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୨

ପ୍ରକାଶକ

ଧୂର୍ଜ୍ଜଟି ଦାୟ

ରାଜନୀତି ଏକ ଉଚ୍ଚ ହୃଦୟବୃତ୍ତି

କମ୍ପ୍ରେଡ୍ସ,

ଆଜିକାର ଏହି ସଭାପି ଗଭୀର ଶୋକାକୁଳ ପରିବେଶରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲେ ବି (କୋହରେ ଗଳା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ-କିଛି ସମୟ ଅଟକି ଯାଇ ପୁଣି କହିବାକୁ ଆରୟ କରନ୍ତି) ଆମେ ଯାହାକୁ ଶୋକ ସଭା କହୁ, ଏହି ସଭା ଯଥାର୍ଥରେ ତାହା ନୁହେଁ । ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, କମ୍ପ୍ରେଡ୍ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜନପିଯ ନେତାଥୁଲେ । ସେ ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଅତି ଆପଣର ମଣିଷ ଏବଂ ଗଭୀର ଶ୍ରୀରାଜନ ଥିଲେ । ଶୋଷିତ ମଣିଷ ତାଙ୍କୁ ଗଭୀରଭାବେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ଶୋକସଭା ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେହି ଶୋକସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବାର ସୁଯୋଗ ରହିବା ଉଚିତ୍ । ସେହି ଅର୍ଥରେ କହୁଥିଲି, ଆଜି ଯେଉଁ ସଭା ହେଉଛି, ତାହା ଯଥାର୍ଥ ଶୋକସଭା ନୁହେଁ ।

ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଦଳର କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏକ ରାଜନୈତିକ ଶିକ୍ଷା ଶିବିର ଚାଲୁଥିଲା । ଶିକ୍ଷା ଶିବିର ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଆମେ ଏକ କଠୋର, ବାସ୍ତବ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଦନାଦାୟକ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମାନ ହୋଇଛୁ । ରାଜନୈତିକ ଶିକ୍ଷା ଶିବିରର କାମ ଆଉ ଚାଲି ପାରିବନାହିଁ । ତେବେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ଉପସ୍ଥିତ ସଭ୍ୟମାନେ ଏବଂ ପରିମ ବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ କମିଟିର ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ କମ୍ପ୍ରେଡ଼ମାନେ ଏହି ସ୍ଵର୍ଗ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଆମର ଯେଉଁସବୁ କର୍ମୀ ଏହି ରାଜନୈତିକ ଶିକ୍ଷା ଶିବିରରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଘଟଣାକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ବାହାରୁ ଆହୁରି କିଛି କର୍ମୀ କଲିକତାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି - ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ସଭା ହେଉ ଏବଂ ସେହି ସଭାରେ ମୁଁ କମ୍ପ୍ରେଡ୍ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି କହେ । ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଆଜିକାର ଏହି ସଭା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଛି ।

ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି, ରାଜନୀତି ଏକ ଉଚ୍ଚ ହୃଦୟ ବୃତ୍ତି । ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି ତ ଅନେକ ଉଚ୍ଚତର ହୃଦୟବୃତ୍ତି । ଏହା ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ପଟେ କୋମଳ, ପୁଣି ଏହି ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ରହିଛି କଠୋର ବାସ୍ତବତା, କଠୋର ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତତା, କଠୋର ଏବଂ କଠିନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତା । ଶୋକ ଦୁଃଖରେ ଆମ କାମ ଅଟକି ରହିପାରେନା । ବାହାରୁ ଦେଖିଲେ ରାଜନୀତିର ଆଚରଣଟି ଏହିଭଳି ନିଷ୍ଫୁଲ । କିନ୍ତୁ ଏହି ବାହାରୁ ଯାହାକୁ

ଏତେ ନିଷ୍ଠାର ମନେ ହୁଏ, ତାହାରି ଭିତରେ ହିଁ ରହିଛି ଯଥାର୍ଥ ଶୋକପୋଲାଷିର ତାପ୍ୟ । ତେଣୁ ବଡ଼ ବିପୁଳୀମାନେ ଗଭାର ଶୋକ ଭିତରେ ବି ସେମାନଙ୍କ କାମ ସଠିକ୍ ଭାବେ କରିଯାଆନ୍ତି । (କୋହରେ ପୁଣି କଣ୍ଠରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯାଏ । ଅଶ୍ଵରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ କହି ଚାଲନ୍ତି ।) କାମ ସେମାନଙ୍କୁ କରିବାକୁ ହୁଏ । କାମ କରିବାର ବିଷୟଟିକୁ କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ବି ସେମାନେ ଗୋଲମାଳ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ନଚେତ୍ ଏ ପଥରେ ସେମାନେ ଆସିବା ଚଲେନା । ସେମାନଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ମିଶ୍ର ଭଲି ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାକୁ ହୁଏ । ତେଣୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହୁଥୁଲି, ବିପୁଳୀ ରାଜନୀତି ଏକ ଉଚ୍ଚତର ହୃଦୟବୂରି । ଅଥବା ଏହାର କର୍ମରୀତି ଦେଖିବାକୁ ବଡ଼ ନିଷ୍ଠାରୁଣ । ବାହାରୁ ମନେହୁଏ - ଏହା ଭିତରେ ଯେମିତି କରୁଣା, ମମତାର ଚିହ୍ନ ନାହିଁ - ଅନେକାଂଶରେ ଯନ୍ତ୍ର ଭଲି । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବରେ ତାହାନୁହେଁ । ଏହି କର୍ମନିଷ୍ଠା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ରହିଛି ବିପୁଳାର ପ୍ରକୃତ କୋମଳ ହୃଦୟର ପରିଚିଯ । ସମ୍ପ୍ର ସମାଜର ବ୍ୟଥା, ବେଦନା, ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଯଥାର୍ଥ ଆୟାତ ବିପୁଳୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏଭଲିଭାବେ ପଢ଼ିଛି ଯେ ସେମାନେ ବନ୍ଧପରିକର ହୋଇଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ବିପୁଳର କର୍ମକୁ ବାସ୍ତବ ରୂପ ଦେବାପାଇଁ । ତେଣୁ କର୍ମକୁ ବିପୁଳୀମାନେ ଅବହେଲା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏପରିକି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟଜନର ମୃତ୍ୟୁ ଏବଂ ଭିଷଣ କ୍ଷତିକାରକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି, ଗଭୀର ହୃଦୟାବେଗର ଏକ ଘଟଣା ଘଟିବା ବେଳେ ବି ସେମାନେ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭୁଲି ଯାଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ନିଛକ ଏକ ଶୋକ ପ୍ରକାଶ, ହୃଦୟାବେଗର ଉଛ୍ଵାସ ବା ବ୍ୟାକୁଳତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନେତାମାନେ ଏବଂ ପଣ୍ଡିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟକମିଟିର ନେତାମାନେ ଆଜିକାର ଏହି ସଭା ଡାକିନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି, କମ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ସୃତିରେ ଆୟୋଜିତ ଏହି ସଭାରେ ମୁଁ କର୍ମମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏଭଲି କିଛି କହେ, ଯାହାକୁ ନେଇ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଅସମାପ୍ତ କାମକୁ ଆହୁରି ଯୋର କଦମ୍ବରେ ଆଗେଇ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ବଳିଷ୍ଠ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ।

ଏହି କାମଟି ଏହି ମୁହଁର୍ତ୍ତରେ ଯଥାର୍ଥରେ ମୋ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ସମୟ ସମୟରେ କଥା ସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବେ ବାହାରୁଛି, ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ପଡ଼ି ମଣିରେ ମଣିରେ କହିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାଷଣଭାବେ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । (ଏହି ସମୟରେ କୋହରେ କଣ୍ଠସ୍ଵର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । କିଛି ସମୟ ଅଟକି ଯାଇ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ।) ଯାହାହେଉ, ଯେଉଁ କଥା ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହୁଥୁଲି, ନିଛକ ଶୋକ ପ୍ରକାଶ, କେବଳ ହୃଦୟାବେଗର ବିପୁଳୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟନାହିଁ - ଯଦି ବିପୁଳୀ ଏ କଥା ନବୁଝେ ଯେ, ଯେଉଁ ବିଷୟଟିରେ ସେ ବ୍ୟଥା ପାଇଛି, ତାହାର

ଯଥାର୍ଥ ତାପୁର୍ଯ୍ୟ ତାକୁ ଜୀବନରେ କଣ କରିବାକୁ କହେ । ଏପରିକି ସମାଜର ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ କରିବାକାରକ ଦିଗ ଦେଖୁ କୌଣସି ମଣିଷ ଯଦି ଗଭାରଭାବେ ବ୍ୟଥତ ହୁଏ ଓ ଆଘାତ ପାଏ, ମନେ ରଖୁବେ, ସେହି ଆଘାତର ସତ୍ୟ ସ୍ଵରୂପ ସେତେବେଳେ ହିଁ ତା' ଭିତରେ ଯଥାର୍ଥରେ ପ୍ରତିଭାତ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ସେହି ବ୍ୟଥା ଓ ଆଘାତ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରକୃତ ପଥଟି ସେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାରେ ଏବଂ ସମାଜକୁ ସେହି ଅବସ୍ଥାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାର ପଥ କେଉଁଠି ଏବଂ ତାର କରଣୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ କଣ - ତାହା ବୁଝି ସେହି କାମରେ ସେ ଅବହେଲା କରେନା । ଆମର ବି ଠିକ୍ ସେଇଆ ।

ଯେତେଦୂର ମନେପଡ଼େ, ଗତ ଦୁଇ ଦିନର ଶିକ୍ଷା ଶିବିରରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା କହିଥୁଲି- ତାହା ହେଉଛି, ଆମେ ବିପୁଲବାମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବ୍ୟଥା, ହୃଦୟାବେଗ, ଭଲ ଲାଗିବା, ଭଲ ପାଇବା, ମମତା, କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ, ଦାର୍ଢିଭ୍ରବୋଧ, କ୍ଲୋଧ, ଘୁଣା ସବୁ ବିଷୟର ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ, ଗୋଟିଏ ତାପୁର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି । ଏଗୁଡ଼ିକ ଆମ ନିକଟରେ ନିଛୁକ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର ନୁହେଁ । ଅତତ୍ୟ କେହି ବତ ବିପୁଲୀ ହେଲେ, ମାର୍କବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ହୋଇପାରିଲେ, ବିପୁଲକୁ ବୁଝି ପାରିଲେ, ତା'ର ବୁଝିବା ଉଚିତ ଯେ ବତ ବିପୁଲୀ ଭାବେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାରଣରୁ ଏଗୁଡ଼ିକର ତା ଭିତରେ ପ୍ରକାଶ ଘଟିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୁଏନାହିଁ । ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାରଣରୁ ଏଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାଶ ତା ଭିତରେ ଘଟେ, ତେବେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ସେ ବତ ବିପୁଲୀ ନୁହେଁ । ଏଗୁଡ଼ିକର ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଘଟିଥାଏ । ପୁଣି ବିପୁଲବାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ଅନେକଙ୍କର ହୁଏତ କେବେ କେବେ ଏଭଳି ଘଟଣା ଘଟିପାରେ ଏବଂ ଘଟିଥାଏ । ଏହା ଏହି କାରଣରୁ ଘଟିଥାଏ - ଯେହେତୁ ଆମେ ଏହି ସମାଜ ପରିବେଶରେ ରହୁ ଏବଂ ଏହି ସମାଜରେ ଚାଲିଥୁବା ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମର, ବୁର୍ଜୁଆ ପ୍ରୋଲେଟାରିଏଟ, ସଂଗ୍ରାମର ପ୍ରତିନିୟତ ଘାତ ପ୍ରତିନିଧିତ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଆବର୍ତ୍ତିତ ହେଉ । ଏହି ସମାଜର ଯେଉଁବୁ କ୍ଲେଦ ଆମେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ବୋଲି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିପାରୁଛୁ, ଏଭଳି ଘଟେନାହିଁ ଅଥବା ଏହିସବୁ କ୍ଲେଦ ଯେଉଁମାନେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିପାରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଯେ ଏହି ସମାଜର ଆବର୍ଜନା ଜମୁନାହିଁ ବା ପ୍ରତି ମୁହଁର୍ଭରେ ଜମିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହିଁ, ତାହା କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମୁହଁର୍ଭରକ ପାଇଁ ହେଲେ ବି ଆମକୁ ବିସ୍ତୃତ କରିଦେଇପାରେ ବା ସେହିସବୁ ଖରାପ ବିଷୟର ଶାକାର କରିଦେଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏକମାତ୍ର ସେହି ବିପୁଲୀ ହିଁ ତଡ଼କଣାତ୍ ଏହି ବିଷୟରିକୁ ସମ୍ବାଦ ନେଇପାରେ, ଯାହାର ବିପୁଲର ଚେତନାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧ, ପରିଷ୍କାର ଏବଂ ପ୍ରାଞ୍ଚଳ - ଯିଏ ପାଣିଭଳି ସବୁ ବିଷୟ ଦେଖିପାରେ ଏବଂ ଖବରପାଏ

- ଯେ ସହଜ କଥାଟି ଯେମିତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜଭାବେ ବୁଝିପାରେ, ସେହିଭଳି ଜଟିଳ କଥାଟି ବି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜଭାବେ ବୁଝିପାରେ । ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ହେଲେ ସେ ତଡ଼କଣାତ୍ ବା ଅତିଶୀଘ୍ର ଏହାର ଅକାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଦିଗଠିକୁ ବୁଝିପାରେ । ବୁଝିପାରେ, ବିପ୍ଳବ ଓ ପାର୍ଟି ସ୍ଵାର୍ଥ ଛତା ଆମ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଏଗୁଡ଼ିକର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ତାପ୍ରୟ୍ୟ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦିଗରୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ଵାର୍ଥରେ ଏହିଭଳି ମାନସିକତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ କିଛି କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହା କରିବାବେଳେ କିନ୍ତୁ ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମକାଣ୍ଡ ପାଇଁ, ନିଜେ ବିପ୍ଳବୀ ହେବା ପାଇଁ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ବିକାଶ ଓ ଅଗ୍ରଗତି ପାଇଁ - ଏ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ତାପ୍ରୟ୍ୟ ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀ ନିକଟରେ ଯଥାର୍ଥଭାବେ କ'ଣ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଚିକିଏ ବି ଖୁଆଳ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି କଥାଟି ମୁଁ ଏହା ପୂର୍ବରୁ କହିଥୁଲି । ଆଜି ପୁଣି ସେହି ବିଷୟଟି ଉପରେ ଯୋର ଦେଉଛି ।

ତେଣୁ କମ୍ପ୍ରେସ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ହିଁ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି । ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, କମ୍ପ୍ରେସ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ ଆମ ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଜଣେ ବଳିଷ୍ଠ ନେତା ଥିଲେ । ଆମ ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନଙ୍କର ଏକ ଦେଶିଷ୍ୱ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ ସୁବୋଧବୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ତାହା ଥିଲା । ଦଳର ସମସ୍ତ ନେତାଙ୍କ ଚାରିତ୍ରିକ ଦୃଢ଼ତା ରହିଛି । ମାତ୍ର ସବୁ ନେତାଙ୍କର ଗୁଣ, କ୍ଷମତା ଏବଂ ଚରିତ୍ର ସମାନ ପ୍ରତିରରେ ରହିଛି ବା ଯେଉଁ ଧରଣର ଚିତ୍ତା ଚେତନା; ଆଦର୍ଶ, ରୁଚି, ସଂସ୍କତି ଅନୁଯାୟୀ ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଚରିତ୍ରକୁ ବିକଶିତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଭାବେ ସମସ୍ତେ ଗଢ଼ି ଉଠିଛନ୍ତି - ଏକଥା ଭାବିବା ଏକ ଅଳାକ କଷନା । କେହି ଚିକିଏ କମ କରିଛି, କେହି ଚିକିଏ ବେଶି କରିଛି । କାହାରି କେଉଁଠି ଚିକିଏ ଦୂର୍ବଳତା ଅଛି, କାହାର ଗୋଟିଏ ଦିଗ କମ ଅଛି, ପୁଣି କାହାରି ଗୋଟିଏ ଦିଗ ପ୍ରବଳ ରହିଛି । ଏହା ଥାଏ । କାରଣ ଏକା ଆଦର୍ଶ, ନୀତିନେଇ ସଂଗ୍ରାମ କଲେ ବି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଏବଂ ସମସ୍ତ ଷେତ୍ରରେ ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ବ୍ୟାପାରରେ ଯୋଗ୍ୟତାର ତାରତମ୍ୟ ଉପରେ ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଘଟିଥାଏ । ଆଉ ତା'ଛତା ବି ମନେରଖୁବାକୁ ହେବ, ସମସ୍ତ ମଣିଷ ହିଁ ଦୋଷ ଓ ଗୁଣର ମଣିଷ । କେବଳ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ସହିତ ଜଣେ ବଡ଼ ମଣିଷଙ୍କର ବା ଜଣେ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀର, ଜଣେ ସାଧାରଣ କର୍ମାଙ୍କ ସହିତ ଦଳର ଜଣେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାଙ୍କର ଏହି ଦୋଷ ଗୁଣର ସ୍ଵରୂପଟି ଅଳଗା । କାରଣ ଗୁଣ ଆଉ ଦୋଷ ହେଉଛି ଏତଳି ବିଷୟ ଯେ, ମୋ ପକ୍ଷରେ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଗୁଣ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯଦି ମୋ ଭିତରେ ନଥାଏ ତେବେ ତାହା ମୋର ଦୋଷ । ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଗୁଣର ଦିଗ ହେବା ଉଚିତ, ସେହି ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ନଥିଲେ । ଆପଣଙ୍କର ସେଗୁଡ଼ିକ ହିଁ

ହେଉଛି ଦୋଷ । ସେହି କାରଣରୁ ଚରିତ୍, ଗୁଣାବଳୀ ଓ ଦୋଷତ୍ତୁଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ତରଭେଦରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ ସ୍ତରଭେଦରେ ଦୋଷଗୁଣର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥାଏ । ସମସ୍ତ ସ୍ତରରେ ହିଁ ତାହା ଥାଏ । ଲେନିନ, ହୁଆନ୍ତ୍ର, ଷାଲିନ୍, ହୁଆନ୍ତ୍ର, ମାଓ-ସେ-ଡୁଙ୍ଗ ହୁଆନ୍ତ୍ର ବା କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସୋସାଇଟିକୁ ଯାଇ ଲେନିନ, ଷାଲିନ୍, ମାଓ-ସେ-ଡୁଙ୍ଗଙ୍କ ଠାରୁ ବଢ଼ ମଣିଷ ଯେଉଁମାନେ ଆସିବେ, ସାମ୍ୟବାଦୀ ସମାଜରେ ଯେଉଁମାନେ ଆହୁରି ଉନ୍ନତ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ଅନେକ ବଢ଼ ମଣିଷ ହେବେ, ସେମାନେ ବି କିନ୍ତୁ ଦୋଷ ଓ ଗୁଣ ନେଇ ମଣିଷ ରହିବେ । କେବଳ ଏଇଆ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେବ ଯେ, ଆଜି ଆମର ଯାହା ସର୍ବୋତ୍ତମା ଗୁଣର ଧାରଣା, ସେବିନ ହୁଏତ ସେହି ଧାରଣା ପୋଷଣ କଲେ ତାହା ହେବ ତାଙ୍କର ଦୋଷର ଦିଗ । ଏତିକିମାତ୍ର । ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କର ଦୋଷର ଦିଗଟି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର । ଫଳରେ ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ଜଣେ ଉନ୍ନତ ସ୍ତରର ବିପ୍ଳବଙ୍କର ଦୋଷ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ଆପଣଙ୍କ ଦୋଷ କହିଲେ, ତାହା ବୁଝାଏ ନାହିଁ । ସେହିଭଳି ଜଣେ ସାଧାରଣ କର୍ମାର ଦୋଷ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ଆଉ ଜଣେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାଙ୍କର ଦୋଷ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ତାହା ଏକ ନୁହେଁ । ଯେମିତି ସାଧାରଣ କର୍ମାମାନଙ୍କର ଗୁଣ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ଜଣେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାଙ୍କର ଗୁଣ କହିଲେ ତାହା ବୁଝାଏ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ଯେଉଁ କଥାଟି ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହୁଥିଲି, ତାହା ହେଉଛି ସମସ୍ତ ମଣିଷ ହିଁ ଦୋଷ ଓ ଗୁଣ ନେଇ ମଣିଷ । ସ୍ଵାଭାବିକଭାବେ କମ୍ପ୍ରେତ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ଗୁଣ ଯେମିତି ଥିଲା ଅଫୁରନ୍ତ ସେହିଭଳି ଦୋଷ ବି କିନ୍ତି ଥିଲା । ଆଜି ଯେଉଁ କଥାଟି ବାରମ୍ବାର ମୋ' ଭିତରେ ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି (ପୁଣି କୋହରେ କଣ୍ଠ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତି ସମୟ ଚାପ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ତା'ପରେ ପୁଣି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି) ତାହା ହେଲା ଏହିଭଳି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦୋଷ ଦେଖି ବା ତୁଟିର ଦିଗ ଦେଖି କେତେଥର କେତେ କମ୍ପ୍ରେତଙ୍କ ସାମ୍ବାରେ, ଏପରିକି ସାଧାରଣ କର୍ମାଙ୍କ ସାମ୍ବାରେ ବି, କି କଠୋର ସମାଲୋଚନା ତାଙ୍କୁ କରିଛି, ଏପରିକି ତିରକ୍ଷାର ବି କରିଛି - କେବଳ ନାତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେ କରିଛି ତାହା ନୁହେଁ । ଏଠି ବହୁ ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ କର୍ମୀ ଅଛନ୍ତି, ବହୁ ଦିନର ବହୁ ପୁରୁଣା କର୍ମୀ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଏହା ଦେଖିଛନ୍ତି । ଆମ ଦଳ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ରାତି ମୁଁ ଚାଲୁ କରିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲି ଯେ, ଏସବୁ ଆତୁଆଳରେ, ଲୁଚା ଛପାରେ ହେବ ନାହିଁ । ଏବେ ବି ସେହି ରାତିଟି ରହିଛି । ତେଣୁ ନେତାମାନଙ୍କର ଭୁଲ ତୁଟିର ଦିଗ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁ ସମୟରେ ମୁଁ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବେ ସମାଲୋଚନା କରେ ।

ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, କମ୍ପ୍ରେତ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ ସାଧାରଣ ମଣିଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜନପ୍ରିୟ ନେତା ଥିଲେ ଏବଂ ଆମ ଦଳର ନେତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ

ତାଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଜନ ପରିଚିତି ଥିଲା । ଆଉ ଜନପ୍ରିୟତା ଯେ ମଣିଷକୁ କିଭଳି ଭାବେ ନଷ୍ଟ କରେ, ବିପୁଲୀ ରାଜନୀତିର ଶିକ୍ଷାରେ ଆପଣମାନେ ଯେଉଁମାନେ ଶିକ୍ଷିତ, ସେମାନେ ତାହା ଜାଣନ୍ତି । ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସମସ୍ତ ବିପୁଲୀ ଦଳ ହିଁ ‘ପପୁଲିଜମ୍’, ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷାରେ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନର ମାନସିକତା ଓ ଆଚରଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦଳ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ଆପୋଷହୀନ ସଂଗ୍ରାମ କରିଥାନ୍ତି - ଯଦ୍ୱାରା କୌଣସି ନେତାଙ୍କ ଭିତରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି ନହୁଁଏ ଏବଂ ସେ ତାର ଶାକର ହୋଇ ନ ଯାଆନ୍ତି । ତାହା ନ ହେଲେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତବନାମୟ ବିପୁଲୀ ପ୍ରତିଭା ବି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇପାରେ । ସବୁ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ବିପୁଲୀ ମାନସିକତାକୁ ଠିକ୍ ବାଟରେ ପ୍ରବାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଏ ଧରଣର ସମାଲୋଚନା ଓ ଆତ୍ମସମାଲୋଚନା ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ମୁଁ ଗର୍ବର ସହିତ କହିପାରେ - ଆମ ଦଳରେ ଏହା ରହିଛି । ତେଣୁ ନେତାମାନଙ୍କର ଦୋଷତ୍ତୁଟି ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅନେକ ସମୟରେ ବହୁ ସମାଲୋଚନା ହୁଁଏ ଏବଂ ଏହା ଆମ ଦଳରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ହୋଇଥାଏ । ପୂର୍ବରୁ କହିଛି, ସାଧାରଣ ପ୍ରତିରର ବହୁ କର୍ମୀ, ଯେଉଁମାନେ କଳିକତା ପାଖାପାଖୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହନ୍ତି ବା ଏକା ସହିତ ମିଳାମିଶା କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହା ଦେଖୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ ନେତାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଏହା ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଦଳମାନେ ଏସବୁ ଚିନ୍ତା ବି କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏପରିକି ମୁଁ ଯେତେଦୂର ଲଭିତାଏ ଜାଣେ, ସେଥରୁ ରୁଷିଆର ବଳସେଭିକ ପାର୍ଟି, ଚାନ୍ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି, ସେଠି ବି ଯେଉଁ ନେତାଙ୍କର ଏଭଳି ଜନପ୍ରିୟତା ସେଉଳି ପ୍ରତିରର ଜାଣେ ନେତାଙ୍କୁ ଏଭଳିଭାବେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସମାଲୋଚନା କରାଯାଉଥିଲା କି ନାହିଁ, ତାହା ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଏକମାତ୍ର ଗତ କଲଚରାଲ ରିଭଲ୍ୟୁସନ୍ ବେଳେ ଚାନ୍ ପାର୍ଟିରେ ଏହା ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ଏବଂ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ଜାଣନ୍ତି ମନପ୍ରାଣରେ ଏହାକୁ ମୁଁ ସମର୍ଥନ କରିଛି । ଆଉ ଆମ ଦେଶରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ଜାଣେ ଏହି ଧରଣର ପ୍ରକାଶ୍ୟ ସମାଲୋଚନା ଏବଂ ଏହି ଧରଣର କଠୋର ତିରଥାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଳ କଲେ - ଏ ଧରଣର ଜାଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାବାନ୍ ନେତାଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଲେ ତ କଥା ନାହିଁ - ତଡ଼କଣାତ୍ ତାହାକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ଗୋଷ୍ଠୀ ତିଆରି କରିପକାନ୍ତେ ବା ସେମାନେ ଓଳଟା ପାଲଗା ଆଚରଣ କରି ଦଳର ସଂହତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଅଛେ । ଅଥବା ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଏ ଧରଣର ଘଟଣା ଏ ଦଳରେ କେବେ ବି ଘଟି ନାହିଁ ।

କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ ଯାହାଙ୍କର ଏତେ ଜନପ୍ରିୟତା ଥିଲା, ଦେଶର ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ, ପ୍ରଶାସନ ନିକଟରେ ଯାହାଙ୍କର ଏକ ଥ୍ରେଟ ଥିଲା- ଏହା ଯେ ତାଙ୍କର ଥିଲା, ତାହା ସେ ନିଜେ ବି ଜାଣିଥିଲେ - ସେହି ମଣିଷଟି କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ, କମ୍ପ୍ୟୁଟମାନଙ୍କ ସାମାରେ, ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ମୋ ଦ୍ୱାରା କଠୋରବାବେ ସମାଲୋଚିତ ହେବା ସେହୁ ବି

- ହୁଏତ କେବେ କେବେ ବ୍ୟଥା ପାଉଥିଲେ - କିନ୍ତୁ ଦଳର ନେତୃତ୍ବ ଓ ଝିକ୍ୟ ସଂହତି ଦୁର୍ବଳ ହେଲାଭଳି କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଆଚରଣ କୌଣସି ସମୟରେ ବି ସେ କରି ନାହାନ୍ତି । ମିଥ୍ୟା ଆତ୍ମମର୍ଯ୍ୟାଦାବୋଧ ଥିଲେ, ଅହୁ ଥିଲେ ସାଧାରଣତଃ ମଣିଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଘଟିଆଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ମୁଣ୍ଡ ଖରାପ କରିଦେଇ ଏଭଳି ସବୁ ଉଚ୍ଛିତ, ଆଚରଣ କରିବାକୁ ଲାଗନ୍ତି ବା କହି ଚାଲନ୍ତି ଯେ ଦଳର ନେତୃତ୍ବ ଓ ଝିକ୍ୟ ସଂହତି ଭିତରେ ହିଁ ସେମାନେ ବିଭେଦ ସୃଷ୍ଟି କରିପକାନ୍ତି - ସେହି ବିଷୟଟି କମ୍ପ୍ରେତ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ନଥିଲା । ଏହିଭଳି ପ୍ରକାଶ୍ୟ ସମାଲୋଚନାର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ୟ ନ ବୁଝିପାରି କେବେ କେବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣ ପ୍ରତିକରଣ ଏବଂ ନୂତନ କର୍ମୀ ହୁଏତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଛନ୍ତି । ସୁବୋଧବାବୁ ସବୁବେଳେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦଳର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନଙ୍କ ଭଳି- ଦଳ ଭିତରେ ଏହିଭଳି ସମାଲୋଚନାର ଯଥାର୍ଥ ତାତ୍ପର୍ୟର ଦିଗଟିକୁ ବୁଝାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିରୁ ଏହିସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଛି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ କୌଣସି ଅଭୁତା ପରିମିତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ତ ଦୂରର କଥା, ସେ କେବେହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଶ୍ନୟ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । କେଉଁଠାରୁ ଏହି ମାନସିକ ତାଞ୍ଚାଟି ସୁବୋଧବାବୁ ପାଇଥିଲେ ? ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନେ ବି ତାହା ପାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାଙ୍କର ଏହି ଅଭୂତ ମାନସିକ ତାଞ୍ଚାଟି, ଯାହା ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଥିଲା, ତାହା ଦଳର ରାଜନୀତି ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟରୁ ହିଁ ଗଢି ଉଠିଛି, ଏକଥାଟି ଆପଣମାନେ ମନେ ରଖିବେ । କେବଳ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା ଦ୍ୱାରା ଏହା ହୋଇନାହିଁ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଶ୍ଲୋଗାନ ବା କେବଳ ପାର୍ଟିର ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍ ଦ୍ୱାରା ବି ଏହା ହୋଇନାହିଁ । ଏହି ଦଳଟି ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦକୁ ଭାରତବର୍ଷର ବିଶେଷ ପରିମିତିରେ ସଠିକ୍ ପ୍ରଯୋଗ କରିବା ମଧ୍ୟଦେଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକ ନୂତନ ମତେଲରେ, ନୂତନ ଆଦର୍ଶରେ ଗଢି ଉଠିଛି । ଏହା ଗଢି ଉଠିବାର ପଢନ୍ତି ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ରକମର ଥିଲା । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦଳରେ ଆପଣ ଏ ବିଷୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନର ନୂତନ ନୂତନ ବହୁ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ରାଜନୀତି ଶିଖିବା ସହିତ ଦଳୀଯ ରାଜନୀତି ଓ ଆଦର୍ଶ ମଧ୍ୟରେ ସଂସ୍ଥିତିର ଏହି ଯେଉଁ ସ୍ଵରତ୍ତି ରହିଛି, ସେହି ସ୍ଵରତ୍ତି ଅନୁଧାବନ କରି ଏହା ସେମାନଙ୍କୁ ଆୟତ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ଆୟତ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝିହେବ । ଆଉ ତାହା ନ ହେଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭିତରେ ବି ରହିବ ଅନେକ ଫାଙ୍କି । ହୃଦୟାବେଶ ଭିତରେ ବି ରହିବ ଅନେକ ମିଥ୍ୟାଚାର । ସତ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ, ମିଥ୍ୟା ରହିବ, ଆଉ ମିଥ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ମଣିଷଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଶ୍ରଦ୍ଧାଜ୍ଞାପନ କଲେ ବି ତାହାର ଫଳ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ସଠିକ୍ ଭାବେ ବୁଝି କମ୍ପେଡ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜାପନ କରିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ତାଙ୍କର କେଉଁ ବିଷୟଟି ସବୁଠାରୁ ମହତ ଏବଂ ବଡ଼ - ଯାହା ସତରାଚର ବହୁ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀ ଏବଂ କ୍ଷମତାବାନ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ଜତିହାସରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣମାନେ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ । ଏହା ଏକ ମାମୁଲି ବା ତୁଳା କଥା ନୁହେଁ । ଜ୍ଞାନ, ବିଦ୍ୟା, ବୃଦ୍ଧି, ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଦଳରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଏବଂ ସେହି ଅର୍ଥରେ ସୁବୋଧ ବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ଅନେକ ବେଶୀ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ପାଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ବିଚାର କଲେ ଦେଖାଯିବ ଜ୍ଞାନ, ବିଦ୍ୟା, ପାଣ୍ଡିତ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କ ସହିତ ସୁବୋଧ ବାବୁଙ୍କୁ ତୁଳନା କରିବା ଚଲେନା । କିନ୍ତୁ ଚରିତ୍ରରେ ବିପ୍ଳବୀ ସଂସ୍କୃତିର ଏହି ଦିଗଟି ନଥିବା ଯୋଗୁଁ ଯାହା ସୁବୋଧ ବାବୁଙ୍କର ଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଅଧ୍ୟପତିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେମିତି ଅଧ୍ୟପତିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏକଦା ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀ ଓ ବିରାଟ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ଅଧ୍ୟକାରୀ ପ୍ଲେଖାନର, ବୁଖାରିନ୍ ଏବଂ କାଉଟର୍ସି ପ୍ରତ୍ତତି । ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିନାହିଁ । ଏହି ଦିଗଟିରେ ସୁବୋଧବାବୁ ଅନେକ ବିପ୍ଳବୀଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ ଥିଲେ - ଏକଥା ମୁଁ ନିସଂଶୟରେ କହୁଛି ଏବଂ ଏକଥା ଆପଣମାନେ ବି ଅସ୍ଵୀକାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ଏହି ଦିଗଟି ବହୁ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଜତିହାସରେ ଏଉଳିଭାବେ ଦେଖାଇ ପାଇପାରି ନାହାନ୍ତି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଯାଏଁ ଦଳର ମୂଳ ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ ନେତୃତ୍ବ ସଠିକ୍ ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ଯାଏ ନେତୃତ୍ବ ନିକଟରୁ ସମାଲୋଚନା-ତାହା ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ହେଉ ଏବଂ ଯେତେ କଠୋର ହେଉ, ଏପରିକି କେବେ ଯଦି ଏହା ସମାଲୋଚନା ମୁହଁର୍ବଳ ପାଇଁ ହେଲେ ବି ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଅବମାନନାକର ହୋଇଥାଏ, ଯାହା ବିଦ୍ୟାଭୂତ ମିଥ୍ୟା ଅଂହବୋଧ ଥିଲେ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ସଂସ୍କୃତି ଓ ରୁଚିର ମାନ ଉଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନଥିଲେ, ମିଥ୍ୟା ଆମ୍ବମାର୍ଯ୍ୟାଦାବୋଧରେ ନିଷିଦ୍ଧ ଆଘାତ ଲାଗିବ - ତା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସମାଲୋଚନାକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଗ୍ରହଣକରି କିଭିଲିଭାବେ ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ଭଳି ଆଚରଣ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା ଜାଣିବା ଦରକାର । ଏସବୁ ନେଇ କେବେ ବି ମଥା ଖରାପ ନକରିବା, ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ମୂଳ ବିଚାରଧାରା ଗୋଲମାଳ ହେବାକୁ ନଦେବା ଏବଂ ଦଳର ସଂହତି ଓ ନେତୃତ୍ବକୁ ଦୁର୍ବଳ ନକରିବା ଯେ ଜଣେ ବଡ଼ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବିପ୍ଳବୀ ନେତା ହେବାକୁ ହେଲେ ନିହାତି ଦରକାର - ଏ କଥାଟି କମ୍ପେଡ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ ଖୁବ୍ ଭଲଭାବେ ହିଁ ବୁଝିଥିଲେ । କାରଣ ଏହି ସମାଲୋଚନା ପଛରେ ଯେ ଏକ କଲ୍ୟାଣର ଦିଗ ରହିଛି ଏବଂ ଶୁଭବୁଦ୍ଧି କାମ କରୁଛି - ଏହା ଯେ କେବଳ ଏକ

ସମାଲୋଚନା ନୁହେଁ - ଏ କଥା ବୁଝିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର କେବେ ଭୁଲ ହୋଇନାହିଁ । ଏହା ଦଳ ଭିତରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଡ଼ ବିପୁଳବା ପ୍ରତିକୁ ଉନ୍ନିତ କରିବାପାଇଁ ଅହରହ କରାହେଉଛି । କାହାକୁ ଛୋଟ କରିବା ପାଇଁ କରାହେଉନାହିଁ - ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମହତ କରିବା ପାଇଁ କରା ହେଉଛି ।

ଆପଣମାନେ ସଦାସର୍ବଦା ଏହି କଥାଟି ମନେ ରଖିବେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ତାକୁ ସମାଲୋଚନା କରାହୁଏ, ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରବଳ ହୃଦୟାବେଗ ବି ରହିଛି । (ପ୍ରତିଷ୍ଠାନିକ କୋହର ଆବେଗରେ କଣ୍ଠସ୍ଵର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯାଏ - ଏହି ସମୟରେ ଦଳର ସମସ୍ତ କର୍ମୀମାନେ ଉଚ୍ଛ୍ଵସିତ କୁଦନରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ନ୍ତି । ବହୁ ସମୟ ରୁଧି ରହିବା ପରେ କହିବାକୁ ଆଗ୍ରହ କରନ୍ତି) ଏହି ଦଳରେ କଠୋର ସମାଲୋଚନା ହୁଏ । ଏବେ ବି ହୁଏ ଏବଂ ମୁଁ ତାହାର ପକ୍ଷପାତ୍ରୀ । ମୁଁ ନିଜେ କରେ, ଅପରକୁ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ କହେ । କେହି ଯଦି କେବେ ଏହି ଧରଣର ସମାଲୋଚନାକୁ ଅନ୍ୟଭାବେ ଗ୍ରହଣକରେ - ଆପଣମାନେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିବେ - ମୁଁ ସେଥୁରେ ଆହୁରି କ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ତାଙ୍କୁ ଆହୁରି ବେଶୀ ସମାଲୋଚନା କରେ । ମୁଁ କୁହେ, ମିଥ୍ୟା ସନ୍ଧାନ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦାବୋଧର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସନ୍ଧାନବୋଧ ଓ ମର୍ଯ୍ୟାଦାବୋଧ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵରେ ବି ଏକ ଜାଗା ଅଛି । ସେହି ଜାଗାକୁ ଉଠି ପାରିଲେ, ଏହି ସମାଲୋଚନା ବି ତାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ଜାଗାକୁ ଉଠି ପାରିଲେ ତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବେ ଅନ୍ତରରୁ । କରିବେ ଯେଉଁମାନେ ଖାଣ୍ଡି ମଣିଷ । ନହେଲେ ମାଙ୍କଡ, କୁକୁର, ବିଲେଇ, ଇତର ପ୍ରତିର ଲୋକଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇ କଣ ହେବ ? ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ତ ବଡ଼ ମଣିଷଙ୍କ ଠାରୁ ପାଇବା ଉଚିତ । ଫଳରେ ଏଥୁପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କର ଏହି ଭିତ୍ତି ଖୁବ୍ ସୁଦୃଢ଼ ଥିଲା, ସେହି ଆଦର୍ଶ ଓ ନୀତି ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ହିଁ, ତାଙ୍କର ନେତୃତ୍ବ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଯେଉଁ ରୂପରେ ଥାଉ, ତାକୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହେଉ, ଯେଉଁ ପୁନ୍ତ୍ରି ଆଳରେ ହେଉ ତାହାକୁ ଦୂର୍ବଳ କଲେ, ତଦ୍ୱାରା ଅସଲରେ ପ୍ରଗତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ, ନିଜର ଅନିଷ୍ଟ ସାଧନ କରାଯାଏ, ବିପୁଳବା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବି କ୍ଷତି କରାହୁଏ । ଭୁଲ, ତୁଟି, ଦୋଷ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କର ଯାହାଥାଉ ଏବଂ ସେଥୁପାଇଁ ଯେତେ ସମାଲୋଚନା ଥାଉ, ସେ କିନ୍ତୁ ଅସଲ କଥାଟି ବୁଝିବାରେ ଭୁଲ କରିନାହାନ୍ତି । ସେ ଏହି ପ୍ରତିକୁ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲେ, ଆଉ ଏହା ବୁଝି ପାରିଥିଲେ ବୋଲି ସେ ବଡ଼ ମଣିଷ ଏବଂ ବୁଝି ପାରିଥିଲେ ବୋଲି ସେ ଆଜି ସମସ୍ତ କମେଟିକର, ଅଗଣିତ ମଣିଷଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାଜନ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ସେ ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମାରେ ରଖ୍ୟାଇଛନ୍ତି, ତାହା ଯଦି ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ମନେ ରଖିବେ ଏବଂ ପ୍ରତିଦିନର ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ମଧ୍ୟରେ

ବି ଅନୁରୂପଭାବେ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ଭଲି ଆଚରଣ କରିପାରିବେ, ତାହାହେଲେ ହିଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜ୍ଞାପନ କରାଯିବ ।

କପ୍ରେଡମାନଙ୍କୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଏହି ଶ୍ରଦ୍ଧା ନିବେଦନ ସମୟରେ ତାହା ଯେମିତି ସତ୍ୟ-ମିଥ୍ୟା ମିଶ୍ରିତ ନହୁଁ । ଏଠାରେ ଶରତବାବୁଙ୍କ (ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସାହିତ୍ୟିକ ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ଚଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟା) ଗୋଟିଏ କଥା ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସ୍ଵରଣ କରାଇଦେବି । ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି ମିଥ୍ୟାଦ୍ୱାରା ବଡ଼ କାମ ହୁଏନା । ଏପରିକି ମିଥ୍ୟାକୁ ସତ୍ୟବୋଲି ଭାବି ପ୍ରବଳ ଭାବାବେଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ତା'ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବୃହତ କାମ କରାଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ବରଂ ଏହା ଫଳରେ ସବୁଦିଗରୁ ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ । ନିଜର ବି କ୍ଷତି ହୁଏ । କେଉଁ ଅର୍ଥରେ ନିଜର କ୍ଷତି ହୁଏ ? କ୍ଷତି ଏହି ଅର୍ଥରେ ହୁଏ ଯେ, ମୁଁ ସତ୍ୟ ବୁଝିପାରି ନାହିଁ । ଫଳରେ ମିଥ୍ୟାକୁ ସତ୍ୟ ମନେକରି ମୁଁ ଚାଲିଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ ହିଁ ଆଦର୍ଶ କରିପକାଇଛି - ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ନିଜର ମାନସିକ ଗଠନ ତିଆରି କରି ପକାଇଛି । ଆଉ ଏହା ଯଦି ମୁଁ କରି ପକାଇଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ବଡ଼ ହେବି କେମିତି ? ଏହା ହେଲେ ମୁଁ ବଡ଼ ହୋଇପାରେନା । ମୁଁ ବି ମିଥ୍ୟା ହୋଇଯାଏ । ପୁଣି ଏକ ଆଦୋଳନ ଶୈତାନରେ ବି ମୁଁ ମିଥ୍ୟାକୁ ଯଦି ସତ୍ୟବୋଲି ମନେକରେ, ତାହାହେଲେ ମୁଁ ଲୋକଙ୍କୁ ସେହିକଥା ମାନି ଚାଲିବା ପାଇଁ ବୁଝାଇଥାଏ, ପୁଣି ମିଥ୍ୟାଟିକୁ ସତ୍ୟବୋଲି ମନେ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ନିଷ୍ଠା ବଳରେ ମୋର ବୁଝିବାର ଯେଉଁକି କ୍ଷମତା ରହିଛି ତାହାଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଲୋକଙ୍କୁ ମୋର ଭୁଲ ଧାରଣାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଇଥାଏ । ଫଳରେ ଆଦୋଳନରେ ମଣିଷର ଅକଳ୍ୟାଣ ଘଟେ । ତେଣୁ ଶରତବାବୁ ଏକ ସୁନ୍ଦର କଥା କହିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି, “ମିଥ୍ୟା କହିବା ଅପରାଧ । କିନ୍ତୁ, ସତ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ମିଶାଇ କହିବା ଭଲି ଅପରାଧ ପୃଥ୍ବୀରେ ଖୁବ୍ କମ ରହିଛି ।” ସେ ଏକଥା କାହିଁକି କହିଲେ ? କହିଛନ୍ତି, ଏହି କାରଣରୁ ଯେ, ଯାହା ମିଥ୍ୟା ତାହା ଯଦି କେହି କହେ ତେବେ ସେ ଅନ୍ୟାୟ କରେ । କାରଣ ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ମଣିଷର କଳ୍ୟାଣ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଇଛି । ମିଥ୍ୟାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରି ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ବିଭାଗ୍ରହ କରିବାକୁ ଚାହିଁଛି । ନିଜେ ତ ବିଭାଗ୍ରହ ହୋଇଛି, ଅପରକୁ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗ୍ରହ କରିଛି । କିନ୍ତୁ ଯେହେତୁ ଏହା ମିଥ୍ୟା, ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନୀ ମଣିଷ ଦିନେ ତାହା ସହଜରେ ହିଁ ବୁଝି ପାରିବ । ଆଜି ହେଉ, କାଳି ହେଉ ତାହାର ପାଞ୍ଜିର ଦିଗଟି ସହଜରେ ଧରାପଢ଼ି ଯିବ । ଏଥରେ କିଛିଟା ସାମୟିକ କ୍ଷତି ହେବ । କିନ୍ତୁ କେହି ଯେତେବେଳେ ସତ୍ୟ ଓ ମିଥ୍ୟା ମିଶାଇ କହେ, ସେତେବେଳେ ମିଥ୍ୟାର ସ୍ଵରୂପ ବୁଝିବାକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅଧିକ ଅସୁବିଧା ହୁଏ । ସେହି ମିଥ୍ୟାର ଅଭୁଆ ଖୋଲିବା ବହୁତ କଠିନ ହୋଇପଡ଼େ । ସତ୍ୟ ସହିତ ମିଥ୍ୟା ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ସହିତ ସତ୍ୟ ମିଶିଲେ ନା ସତ୍ୟର ସ୍ଵରୂପ

ବୁଝିଛୁଏ, ନା ମଣିଷର ଅଭିଜ୍ଞତା ଦ୍ୱାରା ମିଥ୍ୟାର ସ୍ଵରୂପ ବୁଝି ହୁଏ । କାରଣ ଏହା ଭିତରେ କିଛି ସତ୍ୟ ମିଶି ରହିଛି । ଆଉ ସତ୍ୟର ଅମୋଘ ଶକ୍ତି ରହିବା ଫଳରେ ସତ୍ୟଟି ମିଥ୍ୟା ସହ ମିଶି ରହି ମିଥ୍ୟାଟିକୁ ଆଦୋ ବୁଝିବାକୁ ଦିଖନାହିଁ । ପରିଶାମତଃ ମିଥ୍ୟାଟିକୁ ବୁଝିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ । ପୁଣି ଯେଉଁକି ସତ୍ୟ ସେଥୁରେ ମିଶିଥାଏ ସେହି ସତ୍ୟ ରୂପଟି ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ନିକଟରେ ପ୍ରତିଭାତ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଦୀର୍ଘଦିନ ପାର ହୋଇଯାଏ ଏହି ସତ୍ୟ ମିଥ୍ୟାର ଅଭୁଆ ଜାଲ ଭିତରେ, ମଣିଷ ପଥ ପାଏନା । ତେଣୁ ଯେତେ ନିଷା ଓ ଆବେଗ ଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏବଂ ଚଳାପଥଟି ଯଦି ଭୁଲ ହୁଏ, ତାହା ଯଦି ମିଥ୍ୟାହୁଏ, ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ ନକରେ ତେବେ ଶେଷଯାଏ କେବଳ ଅନିଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ଅକଳ୍ୟାଣ ମଧ୍ୟ ସାଧୁତ ହୋଇଥାଏ । ସେଥୁପାଇଁ ଲେନିନ୍ କହିଥୁଲେ ଯେ, ଜଣେ ଅସାଧୁ ଧର୍ମଯାଜକଙ୍କ ଠାରୁ ସମାଜ ପ୍ରଗତିର ଆଦୋଳନରେ ଜଣେ ସଡ଼ ଧର୍ମଯାଜକ ବହୁତ ବେଶୀ କ୍ଷତି କରିଥାନ୍ତି । ଶରତବାବୁ ମଧ୍ୟ ସେଥୁପାଇଁ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ମିଥ୍ୟା କହିବା ଅପରାଧ, ନିଯନ୍ତ୍ରଣ, ଦଶ୍ମନୀୟ, କିନ୍ତୁ ସତ୍ୟ ଓ ମିଥ୍ୟା ମିଶାଇ କହିବା ଭଳି ଅପରାଧ ଆଉ ନାହିଁ । ଏହା ଏକ ଚରମ ଅପରାଧ । ମଣିଷ ପାଇଁ ଏହାଠାରୁ ବଳି ଅପରାଧ ଆଉ କିଛି ହୋଇପାରେନାହିଁ । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଏପରିକି ହୃଦୟାବେଗ ବି ସତ୍ୟର ଭିତରେ, ସତ୍ୟପୋଲାଙ୍ଘିର ଭିତରେ ପରିଚାଳିତ କରିବା ଦରକାର । ହୃଦୟାବେଗ ଯେମିତି ମିଥ୍ୟାର ଭିତରେ ପରିଚାଳିତ ନହୁଏ, ଏହି କଥାଟି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଳ ରଖିବାକୁ ହେବ ।

ଏହି କଥାଟିକୁ ଖୁଆଳ ରଖିଲେ ସୁବୋଧ ବାବୁଙ୍କ ଯେଉଁ ବିଷୟଟି ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମ୍ବାରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ହୋଇ ଦେଖାଦେବ ତାହା ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ଏହି ବିଶେଷ ଦିଗ, ଯାହା ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମାନରେ କହିଲି । ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ଏହାହିଁ ସବୁଠାରୁ ମହତ ଦିଗ ଥିଲା । ନଚେତ ଆମ୍ବତ୍ୟାଗ ଓ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଦିଗରୁ ବିଚାର କଲେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ନେତା ରାଜନୈତିକ ଆଦୋଳନ ମଧ୍ୟକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଜତିହାସର ଛାତ୍ର, ସେମାନେ ବୁଝିକୁ ବିଭାଗ ହେବାକୁ ଦେବେ କାହିଁକି ? ସେମାନେ ତ ଏହା ସମ୍ପର୍କରେ ବାପ୍ରତିବ ସତ୍ୟଟିକୁ ଜାଣିବେ ? ଦେଶେ ଦେଶେ, ଏପରିକି ଏହି ଦେଶର ମାଟିରେ ହିଁ ସର୍ବସ୍ଵ ଦେଇ, ନିଃସ୍ଵ ହୋଇ ସର୍ବସ୍ଵାତ୍ମ ହୋଇ କେବଳ ଆଦୋଳନ ଓ ବିପୁଲ ପାଇଁ କେତେଲୋକ ନିଜକୁ ସମୂର୍ଧ୍ଵ ନିଃଶେଷ କରିଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ସ୍ଵଦେଶୀ ଆଦୋଳନରେ କ’ଣ ଆମ ଦେଶରେ ସଂଖ୍ୟାଗତ ଭାବେ ଏଉଳି ଲୋକଙ୍କର ଅଭାବ ଥିଲା ? ତାହାର ଜ୍ଞାନ, ବିଦ୍ୟା, ବୁଦ୍ଧି ଦିଗରୁ ବିଚାର କଲେ ବି ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧିର ଯେଉଁ ପ୍ରରତି ଥିଲା, ସେହି ପ୍ରରତ ଲୋକ କ’ଣ ଏ ଦେଶରେ ବା ବିଶ୍ୱରେ କମ-

ଆସିଛନ୍ତି ? କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୁଇଟି ବିଷୟ ଥିବା ସବେ ବି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଜିନିଷଟି ନଥିଲା ବା ଦେଖୁବାକୁ ମିଳିନାହିଁ, ଯାହା ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କର ଥିଲା ଏବଂ ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କୁ ମନେ ରଖୁବାକୁ ହେବ, ମନପ୍ରାଣ ଦେଇ ଶୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହେବ - ତାହା ହେଲା ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଓ ରାଜନୀତି ନିକଟରେ, ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ଉଦେଶ୍ୟ ନିକଟରେ ଏବଂ ସେହି ଉଦେଶ୍ୟକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ଯେଉଁ ଆଦୋଳନ, ସେହି ଆଦୋଳନର ସାମଗ୍ରିକ ସ୍ଵାର୍ଥ ନିକଟରେ ପ୍ରଶ୍ନାତିତ ଅନୁଗତ୍ୟ । କେଉଁଠି ଚିକେ ଆୟାତ ପାଇଛନ୍ତି, ବ୍ୟଥା ପାଇଛନ୍ତି, ଦୁଃଖ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ବା କେଉଁଠି ଚିକେ ସଂଭ୍ରମରେ, ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ଅଂହରେ ଆୟାତ ଲାଗିଛି ବୋଲି - ଯୁଦ୍ଧ ଦେଇ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ଓ ହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଭୂତ ଧାରଣା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟର ପ୍ରଶ୍ନାତିକୁ ସେ କେବେ ବି ଗୋଲମାଳ କରିନାହାନ୍ତି । ଏହିଭଳିଭାବେ ନିଜର ଏହି ମୌଳିକ ବିଚାରକୁ ବିଭାସ ନହେବାକୁ ଦେବାର ଯେଉଁ ସ୍ତର, ଯେଉଁ ସ୍ତରକୁ ପହଞ୍ଚିଲେ ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀ କୌଣସି ଆୟାତ ପାଇଲେ ବି ଏପରିକି କୌଣସି ସମୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅନ୍ୟାୟ ବ୍ୟବହାର ପାଇଲେ ବି କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅବିଚାର ସାମ୍ବାରେ ପଡ଼ି ବି ଏ ବିଷୟଟିକୁ ଗୋଲମାଳ କରେନାହିଁ । ସୁବୋଧବାବୁ ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ ଆଦର୍ଶକୁ ସମ୍ମନରେ ରଖୁ ନିରଳସ ଓ ନିଷା ସହକାରେ ସଂଗ୍ରାମର ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହି ସ୍ତରକୁ ଉଠିବାକୁ ସମ୍ମନ ହୋଇଥିଲେ - ମୋର ଏହି କଥାଟି ଆପଣମାନେ ମନେ ରଖିବେ, ଦୋଷ ତୃତୀ ତାଙ୍କର ଯାହାବି ଆପଣମାନଙ୍କ ଆଖରେ ପଡ଼ିଥାଉନା କାହିଁକି, ଏହା ହିଁ ଆପଣମାନଙ୍କର ଶିଖୁବା ଓ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ବିଷୟ - ଯାହା ବହୁ ନେତୃସ୍ଥାନାୟ କର୍ମୀ, ଭଲ କର୍ମୀଙ୍କର ସବୁବେଳେ ଖୁଆଳ ନଥାଏ ।

ଏହା ମୁଁ ଗର୍ବର ସହିତ କହିପାରେ, ଆମ ଦଳର ଏକ ଭଲ ପ୍ରରର କର୍ମୀ ଏବଂ କମ୍ପ୍ରେତ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ତୁଳନାମୂଳକଭାବେ ଭାରତବର୍ଷର ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ଆପେକ୍ଷିକ ଅର୍ଥରେ ଭଲ ‘କମ୍ପୁନିଷ୍ଟ’ର ପ୍ରତି ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କମ୍ ବେଶୀ ଏହି ମାନସିକତାର ଅଧ୍ୟକାରୀ । କିନ୍ତୁ ଏହି ସଂଖ୍ୟାଟି ଖୁବ୍ ବେଶୀ ନୁହେଁ । ଆପଣମାନେ ଏହି ହଲ୍ ଭର୍ତ୍ତା ନେତା ଓ କର୍ମୀ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି । ଆହୁରି କେତେ ଅଂସଖ୍ୟ କମ୍ପ୍ରେତ, ସମର୍ଥକ, ଦରଦୀ ବନ୍ଧୁ ଓ ଶୁଭାକାଂକ୍ଷା ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଏଠାକୁ ଆସିନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏହି ସମୟାଦରି ଯଦି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇପାରନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ମାନସିକ ତାଙ୍କା, ରୁଚି ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର ଏହି ସ୍ତରଟି ଯଦି ଗଢ଼ିଦେଇ ପାରନ୍ତି ଯେ, ସମସ୍ୟା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ସାମ୍ବାରେ ଯାହାବି ଆସୁନା କାହିଁକି, ଦଳର ଚିନ୍ତାଧାର, ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍ ଓ ଆଦର୍ଶ

ଯେତେବେଳେଯାଏ ଠିକ୍ ରହିଛି, ସେତେବେଳ ଯାଏ କେହି ଆଘାତ ପାଇଁ ବା କାହା
 ପ୍ରତି ଖରାପ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଅବିଚାର କରା ହୋଇଛି ବୋଲି, ତା ଦ୍ୱାରା ମଥା ଖରାପକରି
 ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଇ ବୁନ୍ଧି ଓ ମୂଳ ବିଚାର୍ୟ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଗୋଲମାଳ କରିଦେଇ ବିପ୍ଳବୀ
 ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବା, ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ବ ଓ ଏକ୍ୟ ସଂହତିକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିବା,
 ନିଜର ସମର୍ଥକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯୋଗାତ କରିବାକୁ ବ୍ୟପ୍ତ ହୋଇପାଇବା, ଅତୁଆ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ
 ଆରମ୍ଭ କରିବା ବା ଆମେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାର୍ଟି ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ପ୍ରାୟତ୍ତଃ ଦେଖିବାକୁ
 ପାଉ, ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ହେଲେ କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ବି ଜଣେ ଏତିଲି ଆଚରଣ
 କରିପାରେନା । ଏହିସବୁ କାମ ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତି ଆଳରେ କରାଯାଉନା କାହିଁକି, ମନେ ରଖିବେ,
 ଅସଲରେ ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ କୁମୁଦି । ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀର ରାଜନୈତିକ ଚେତନା,
 ମୂଳ୍ୟବୋଧ ଏବଂ ଗୁଟି-ସଂସ୍କୃତିର ମାନ ଯେଉଁ ପ୍ରତକୁ ଉନ୍ନିତ ହେଲେ ଏହି ଧରଣ
 କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କଥା କେବେ ବି ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟକୁ ଆସି ପାରେନା, ସୁବୋଧବାବୁ ବିପ୍ଳବୀ
 ଚେତନାର ସେହି ପ୍ରତର ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରତରଟି ମାମୁଳି ପ୍ରତ ନୁହେଁ । ପ୍ରେଶାନ୍ତର-
 ଯେ ଲେନିନଙ୍କ ଭାଷାରେ ରଷିଆର ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଜନ୍ମଦାତା - ବିରାଟ
 ପଣ୍ଡିତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରତକୁ ପହଞ୍ଚିପାରି ନଥୁଲେ ବୋଲି ଶେଷଯାଏ ନିଜକୁ
 ଅଧ୍ୟପତନର ହାତରୁ ରକ୍ଷା କରିପାରି ନଥୁଲେ । ବୁଝାରିନ, ଗ୍ରଂଥିଙ୍କ ଭଲି ଏକଦା
 ବିରାଟ ପଣ୍ଡିତ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରତକୁ ନିଜକୁ ପହଞ୍ଚାଇ ପାରିନଥୁଲେ,
 ଆଉ ସେହି କାରଣରୁ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ଅଧ୍ୟପତନ ଘରିଥିଲା । ଚାନ୍ଦର
 ଏତେବେଳ ଏକ ମହତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ପରେ ବି ସେହି ଦେଶର ଯେଉଁଥିବୁ
 ପୁରୁଣ୍ଣା ବଡ଼ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀମାନେ ଆଜି ବି ଦଳକୁ ଫେରିଆସି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ସମାଲୋଚନା
 ପରେ ପାର୍ଟି ନିକଟରେ ଖୋଲା ମନରେ ଦୋଷତ୍ତୁଟି ସ୍ଥାକାର କରି ପାର୍ଟିରେ ଯୋଗଦେବାକୁ
 ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ସହ ପାର୍ଟିଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଯେକୌଣସି ପୋଷରେ ଯେକୌଣସି ଦାୟିତ୍ବନେଇ
 କାମ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇପାରି ନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ତାଙ୍କର ମାନସିକତା ଓ ଆଚରଣ
 ଦ୍ୱାରା ଏହି କଥାଟି ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ଏବେ ବି ଏହି ପ୍ରତକୁ ପହଞ୍ଚ
 ପାରିନାହାନ୍ତି । ଯଦିଓ ବଡ଼ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦଳେ ଜତି ମଧ୍ୟରେ ଫେରି
 ଆସିଛନ୍ତି, ଦଳେ ଏବେ ବି ଆସିପାରିନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ କିନ୍ତୁ ମସ୍ତକର ନେତାହୋଇ
 ବିପ୍ଳବର ନେତୃତ୍ବ ଦେଇ, ବହୁ ବହିପତ୍ର ଲେଖୁ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଅତୀତର
 କର୍ମାନନ୍ଦକର ଅନେକ କ୍ଲାସ ନେବା ସର୍ବେ ଆଜି ବି ଏହି ପ୍ରତକୁ ପହଞ୍ଚ ପାରିନାହାନ୍ତି ।
 ତା ନହୋଇଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମାଲୋଚନା ଏବଂ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର
 ଯେତେ ଅବମାନନା କରାଯାଉଥାଉ ନା କାହିଁକି - ବିପ୍ଳବ, ସମାଜର ଅଗ୍ରଗତି ଓ ପ୍ରଗତି

ସ୍ଵାର୍ଥରେ ନିଃସର୍ବଭାବେ ପାର୍ଶ୍ଵ ନିକଟକୁ ସେମାନେ ଫେରି ଆସିଥାନ୍ତେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମିଥ୍ୟା ଆସମର୍ଯ୍ୟଦାକୁ ଖାତିର କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ଏହି ଧରଣର ତଥାକଥତ ବହୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତା, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ଦିଗଗଜ ପଣ୍ଡିତ ଏବଂ ବହି ଲେଖକ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ହିଁ ବିପୁଳୀ ରୁଚି, ସଂସ୍କୃତିର ଏହି ସ୍ତରର ପାଖାପଖ୍ୟ ବି ପହଞ୍ଚ ପାରିନାହାନ୍ତି । ଫଳରେ ମାନେ ରଖିବେ, ଏହା ଏକ ବିରାଟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ ଏବଂ ଏହି ଦିଗଟି ଆୟତ କରି ନପାରିଲେ କେବଳ ବକ୍ତୃତା ଦେଇ, କାଗଜରେ ନାଁ ଛପାଇ ଆଉ ବହି ଲେଖି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ବିପୁଳୀ ହେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ଆମ ସାମ୍ବାରେ ବହୁତ କାମ । ଏହି କଥାଟି ଯଦି, କେବଳ କଥାର କଥାଭାବେ ଆପଣମାନେ ନ କହି ରକ୍ତ ଦେଇ, ଅନ୍ତର ଦେଇ, ସମସ୍ତ ମନସ୍ତ୍ରାଣ ଦେଇ ଏହି କଥାଟିକୁ ବୁଝନ୍ତି - ତେବେ ଯେମିତିଭାବେ ହେଉ, ପ୍ରଥମେ ଏହି ମୂଳ କଥାଟି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଭାରତ ବର୍ଷରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିକାଶ କଥାହେଉ, କଳ୍ୟାଣର କଥା ହେଉ, ପରିବାରଗୁଡ଼ିକର କଳ୍ୟାଣର କଥା ହେଉ, ଅଗ୍ରଗତି ଓ ଉନ୍ନତିର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉ ଆର୍ଥିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଦିଗର ଅଧୋଗତିରୁ ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ, ପରିବାରଗୁଡ଼ିକୁ ପାରିବାରିକ ସମ୍ପର୍କକୁ, ସ୍ନେହ, ପ୍ରାତି, ମମତା, ମଣିଷର ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ରୁଚି, ସଂସ୍କୃତି, ଏପରିକି ବିଜ୍ଞାନ ସାଧନାକୁ ପୁଣିବାଦର ଯତ୍ତାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହୁଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ସମଗ୍ର ଦେଶକୁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ବିପୁଳୀ ଛତା ଗତ୍ୟାନ୍ତର ନାହିଁ । ଆଉ ଆମ ଦେଶର ବିଶେଷ ପରିମୁଦିତରେ ଏହି ବିପୁଳ ହେଉଛି ସମାଜତାନ୍ତିକ ବିପୁଳ । ଏହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରଥମେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ତାପରେ ତାହା ଆହୁରି ଭଲଭାବେ ବୁଝିବା ପାଇଁ କ'ଣ କ'ଣ ଆହୁରି ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ କେତେ ପ୍ରକାର ଭାବେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ଭଲଭାବେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ - ତାହା ଅଳଗା କଥା । ଏଠି ତାହା ମୋର ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ନୁହେଁ । ଯେତେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ଘାଣ୍ଡି, ପୁଞ୍ଜାନ୍ତପୁଞ୍ଜ ରୂପେ ଚିକିନିଶ୍ଚ ଆପଣମାନେ ବୁଝିପାରିବେ, ସେତେ ଆପଣମାନଙ୍କର ବୁଝିବା ପ୍ରାଞ୍ଚଳ ହେବ, ସେତେ ଆପଣମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଦୃଢ଼ତା, କର୍ମ କ୍ଷମତା ଏବଂ ଚରିତ୍ରର ଯେଉଁ ଭିତ୍ତି ମୁଁ ଗତିତୋଳିବାକୁ କହୁଛି - ଯାହା ସୁବୋଧ ବାବୁଙ୍କର ଥିଲା ଏବଂ ଯାହା ସମ୍ପର୍କରେ ଏତେବେଳୟାଏ ଆପଣମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ କହିଲି ଏବଂ ଗର୍ବର ସହିତ ମୁଁ କହିପାରେ, ଯାହା ଆମ ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ସମସ୍ତ ନେତାଙ୍କର ହିଁ ରହିଛି - ତାହା ଆପଣମାନଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଗତିର୍ଥିବ ।

ବିପୁଳୀ ଚରିତ୍ରର ଏହି ସୁଦୃଢ଼ ଭିରି ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କର ଥିଲା ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟତାର

ତାରତମ୍ୟ ସଭ୍ରେ ବି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ସମସ୍ତ ନେତାମାନଙ୍କର ଏହା ରହିଛି ବୋଲି ଆପଣମାନେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଦେଖୁଥିବେ । ସେମାନଙ୍କର କେବେ କୌଣସି ଗୋଟାଏ କାମରେ ଭୁଲ କରିବାର ଦେଖୁଲେ, ଭ୍ରାନ୍ତି ଘଟିବା ଦେଖୁଲେ, ଏକ ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖୁଲେ ମୁଁ ନିର୍ବିବାଦରେ ଏହି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ହିଁ ସମାଲୋଚନା କରିଥାଏ, ଅନେକ ସାଧାରଣଙ୍କ କର୍ମୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ତାହା କରେନା । ସେଠାରେ ମୁଁ କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ବି ସାଧାନୁୟାୟୀ ନିଜକୁ କ୍ଷଣିକ ଉଭେଜନା (impulse)ର ଶୀକାର ହେବାକୁ ଦିଖନା । ଦୁର୍ବଳତିର ଓ ରାଜନୈତିକ ଭାବେ ଅସତେତନ ଜଣେ ନୂତନ କମ୍ପ୍ରେତ ବା ଅନ୍ୟ ଧରଣର କମ୍ପ୍ରେତ ମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯେଉଁମାନେ ଏବେ ବି ସେହି ପ୍ରକାର ପହଞ୍ଚ ନାହାଁନ୍ତି ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଅନେକ ଆଚରଣ ଯାହା ଚାତ୍ରତଭାବେ ମୋତେ ବିରକ୍ତ କରିଥାଏ - ଦଳର ସ୍ଥାର୍ଥ, ସଂସ୍କତି, ରୁଚି ସହ ଖାପ ଖାଏନା, କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସହ ମଧ୍ୟ ଖାପ ଖାଏନା, ତଥାପି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି କଠୋର ଶଙ୍କ ବ୍ୟବହାର କରେନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନେ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ ସମାଲୋଚନା ଶୁଣି ଥାନ୍ତି, ସେହି ଭାଷାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମାଲୋଚନା କରେନାହିଁ । ସେମାନେ ମୋ ନିକଟରୁ ଖୁବ ସହାନୁଭୂତି ପାଇଥାଆନ୍ତି, ଯାହା ସମାଲୋଚନା ବେଳେ ବଡ଼ ନେତାମାନେ କେହି ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ କଣ ? ପ୍ରଥମତଃ ନେତାମାନେ ହେଲେ ଦଳର ସୁଦୃଢ଼ ଭିତ୍ତି ପ୍ରମାଣ ସ୍ଵରୂପ । ସେମାନଙ୍କର ତୃଟି ଭୁଲ ଭ୍ରାନ୍ତି ଫଳରେ ପୁରା ବିପୁଳ ଆଦୋଳନ ଏବଂ ପାର୍ଟି ରାଜନୀତି ବିପଥଗାମୀ ହୋଇଯାଇ ପାରେ । ଦଳର ଏବଂ ବିପୁଳର ବହୁ କ୍ଷତି ସାଧନ ହୋଇଯାଇ ପାରେ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଲ ଭ୍ରାନ୍ତିର ପ୍ରକୃତି ମାରାମ୍ଭକ । ଦିତୀୟତଃ ନେତାମାନଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଚେତନା, ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ରୁଚି ସଂସ୍କତିର ମାନ ଏଭଳି ଏକ ପ୍ରରରେ ପହଞ୍ଚିଛି, ଯାହା ଫଳରେ ମୋ ନିକଟରୁ ସମାଲୋଚନା ଯେତେ ତାକୁ ହେଉନା କାହିଁକି, ତାର ଯଥାର୍ଥ ତାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କଲ୍ୟାଣର ଦିଗଟିକୁ କୁହିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ କେବେ ବି ଭୁଲ କରିବେ ନାହିଁ - ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଧାରେ ଅନେକ ସମୟରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ତାକୁ ସମାଲୋଚନା କରିଥାଏ । ସାଧାରଣ ପ୍ରରର କର୍ମୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକଥା ଚଲେନା । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଚରଣ ଏବଂ ସମାଲୋଚନାର ରୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଘଟେ । ଏହା ହେଲା ଅବସ୍ଥା ଅନୁୟାୟୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା । କାରଣ ସତ୍ୟର ରୂପ ହେଲା ବିଶେଷ । ଆଲୋଚନା, ସମାଲୋଚନାର ଯେଉଁ ରୂପଟି ଏବଂ ଭାଙ୍ଗମାଟି ନେତାମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା - ସମାଲୋଚନା ବେଳେ ହୁଏତ ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରତିପଳିତ କରେ, ଯଦି ସାଧାରଣ ପ୍ରରର କର୍ମୀ ଏବଂ ସମସ୍ତ କର୍ମୀଙ୍କ

କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକା ରୂପେ ଏକା ଭଙ୍ଗୀମାରେ ତାହା କରାଯାଏ, ତେବେ ତାହା ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରେନାହିଁ । ଏହି କଥାଟି କିନ୍ତୁ ଆମ ଦଳର ଅନେକ ନେତାମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନେ ରଖନ୍ତି ନାହିଁ । ସାଧାରଣ କର୍ମୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାଲୋଚନାର ଭାଷା ତୀର୍ତ୍ତ ହେଲେ, ସମାଲୋଚନାର କଠୋରତା ମଧ୍ୟରେ ବି ଯେ ବିଦ୍ୟେଶର ମନୋଭାବନାହିଁ, ବରଂ କପ୍ରେତ ସୁଲଭ ମମତା ଏବଂ ପ୍ରୀତି ରହିଛି - ଏକଥା ବୁଝିବାକୁ ସମୟ ଲାଗେ । ବହୁତ ଗାଳିଗୁଲଜ କଲେ ବି ଅନ୍ତର ଭିତରେ ମମତା, ଆବେଗ, ଅନୁଭୂତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଭଲ ପାଇବା ଦାୟିତ୍ବବୋଧରେ ଯେ ଟିକିଏ ହେଲେ ବି ଉଣାନାହିଁ - ଏହା ବୁଝିବାକୁ ସମୟ ଲାଗେ । ଏହା କେବଳ କଥା ଶୁଣି ବୁଝି ହୁଏନା । ବାହ୍ୟ ବ୍ୟବହାରରୁ ଏହା ବୁଝା ପଡ଼େନା । ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ରହି କାନ୍ଦରେ କାନ୍ଦ ମିଶାଇ ଦାର୍ଯ୍ୟ ଦିନ ଲାଗେ କରି ଏହା ବୁଝିବାକୁ ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ବୁଝିଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ କରେ, ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଖଣ୍ଡହସ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ମୋ ମନରେ ଟିକିଏ ବି ଦିଧା ମୃଷ୍ଟି ହୁଏନା । ଆଉ ଯେଉଁମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନେକରେ କଠୋରଭାବେ ସମାଲୋଚନା ହେଲେ ଭୁଲ ବୁଝିପାରନ୍ତି, ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଭାବିପାରନ୍ତି, ବା ଘାବରେଇ ଯାଇ ବିଶ୍ୟଟିକୁ ବୁଝିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆହୁରି ଅସୁବିଧା ହୋଇପାରେ, ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ସଦାସର୍ବଦା ଧୂର ଏବଂ ଶାନ୍ତଭାବେ ଆଲୋଚନାର ପକ୍ଷପାତି ।

ଯାହାହେଉ, ଯେଉଁ କଥାଟି ମୁଁ କହୁଥିଲି, ତାହାହେଲା, ମୂଳ କଥାଟି ଆମେ ବୁଝିଛୁ ଯେ, ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନ, ସମାଜର ସାମଗ୍ରୀକ ଜୀବନଧାରା ଏବଂ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ଯଦି ସମାଜର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆମେ ଆଣିବାକୁ ଗାହୁଁ, ତେବେ ବିପ୍ଳବ ଛତା ଗତିନାହିଁ ଏବଂ ତାହା ଆମ ଦେଶର ବର୍ଜମାନ ପରିଷ୍ଠିତିରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବିରୋଧୀ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ ଛତା ଅନ୍ୟ କିଛି ହୋଇପାରେନା । ଏହି ବିପ୍ଳବର କଥାଟି ବୁଝିବା ପାଇଁ ଆମେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ପଢାଶୁଣା କରୁ, ଜାଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରୁ - କିନ୍ତୁ ମୂଳ କଥାଟି ଗୋଟିଏ । ଏହି ବୁଝିବା ପ୍ରତି ଯେତେ ଆମେ ଉନ୍ନତ କରିଥାଉ ସେତେ ତାହା ଶାନ୍ତି ହୋଇଥାଏ, ସେତେ ବିଶ୍ୟଟି ପରିଷାର ହୁଏ, ସେତିକି ଆମେ ଦୃଢ଼ତେତା ହେଉ, ସେତିକି ଆମେ ମାନସିକ ଦିଗରୁ ଅନେକ ସମଦର ଅଧିକାରୀ ହେଉ, ବିପ୍ଳବର ଉପଯୋଗୀ କରି ଦେହ ଓ ମନକୁ ଗଠନ କରିପାରୁ, ରୁଚି, ସଂସ୍କୃତିର ଆଧାରଟି ଡିଆରି କରିପାରୁ । ଆଉ ରାଜନୈତିକ କର୍ମ କ୍ଷମତାକୁ ବି ଆମେ ବୃଦ୍ଧି କରିପାରୁ ଏବଂ ଆମର ଆଦୋଳନ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ଗତି ପ୍ରକୃତି, କାଜଦା କାନ୍ତୁନ୍ କୌଣସି ଗୁଡ଼ିକ ଆମେ ଜ୍ଞାମାଗତ ଉନ୍ନତ କରିପାରୁ ଏବଂ ସବୁବେଳେ ତାହାକୁ ତାଙ୍କାମିକ (ଗତିଶୀଳ) ପ୍ରତିକରଣ କରିପାରୁ । ଏଇଥୁପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ

ଦିଗରୁ ଆମକୁ ଜାଣିବାକୁ ହୁଏ, ପଢ଼ିବାକୁ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ମୂଳ କଥା ତ ଏଯା ଯେ, ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିପ୍ଳବ ଛଡ଼ା ହେବନାହିଁ ଏବଂ ଏହି ବିପ୍ଳବ କଥାଟି ଉପରଠାଉରିଆ ଓ ଡିଲାଟିଲିଭାବେ ବୁଝିଲେ ବି ଚଳିବ ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ ଏହା ସହିତ ଏଠି ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ସମବେତ ହୋଇଛୁ, ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୂପେ ଏ କଥାଟି ବି ମନେ କରୁଥେ, ବିପ୍ଳବ ଆଉ ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟିର ପ୍ରଶ୍ନାଟି ଏହା ସହିତ ଡେଖିପ୍ରୋତ୍ସଭାବେ ଜାହିତ । କାରଣ ଏଭଳି କାଷ୍ଟ କେବେ ବି ଘଟେ ନାହିଁ ଯେ, ବିପ୍ଳବ ହୋଇଯିବ, ଅଥବା ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ବ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହିଁ । ଏଭଳି କାଷ୍ଟ ଜାହିନାସରେ କୌଣସି ଦିନ ହୋଇନାହିଁ, ହୁଏନାହିଁ, ହୋଇପାରେନା । ସମାଜରେ ଶ୍ରମିକ-ବାଷ୍ପ-ଶୋଷିତ ମଣିଷର ବିଷ୍ଣୋଭକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ବିପ୍ଳବ ବାରମ୍ବାର ତେଉ ପରେ ତେଉ ଭାଙ୍ଗି ଆସିବାକୁ ଚାହିଁବ, ଉତାଳ ତରଙ୍ଗ ଭଳି ଫାଟି ପଡ଼ିବାକୁ ଚାହିଁବ । ସମାଜ ଅବ୍ୟନ୍ତରରେ ଦୂର ଫୁଲି ଫୁଲି ଉଠି ବାରମ୍ବାର କହିବାକୁ ଚାହିଁବ - ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଆମୂଳରୁଲ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚାହେଁ, ମଣିଷ ମଗଜରେ, ମଣିଷ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରିବାକୁ ଚାହିଁବ - ବିପ୍ଳବ ଆମେ ଚାହୁଁ । କିନ୍ତୁ ବିପ୍ଳବ ସେତେଦିନ ହେବନାହିଁ, ବାରମ୍ବାର ତାହା ଫେରି ଯିବ, ବିପଥଗାମୀ ହୋଇ ଫେରିଯିବ, ବାରମ୍ବାର ତା'ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ଲାଭବାନ ହେବ - ବିପ୍ଳବ ହେବନାହିଁ, ଯେତେଦିନଯାଏ ବିପ୍ଳବକୁ ନେତୃତ୍ବ ଦେବାର ଉପଯୁକ୍ତ ଶକ୍ତି ନେଇ ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟିର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ ଆପଣମାନେ ମନେ ରଖିବେ, କେବଳ ବିପ୍ଳବ ଚାହୁଁ - ଏହା କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ଚେତନା ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ, ସର୍ବହରାର କଥା ଆମେ ଚିନ୍ତା କରୁ - ଏହା ବି କୌଣସି ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ଚେତନା ନୁହେଁ । ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଚେତନା ହେଲା, ସଠିକ୍ ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀଚେତନା, ଆଉ ସଠିକ୍ ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀଚେତନା ହେଲା ସଠିକ୍ ପାର୍ଟି ଚେତନା - ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣମାନେ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ଚିହ୍ନ ପାରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ।

ଆପଣମାନେ ଯେଉଁମାନେ ଏଠି ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି, ଏହି ହଲ ଭର୍ତ୍ତ ଲୋକ, ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ଏସ୍.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ)କୁ ଭାରତବର୍ଷର ଅବସ୍ଥା ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ବିପ୍ଳବର ଏକମାତ୍ର ଉପଯୋଗୀ ଦଳଭାବେ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣମାନେ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଯେ, ମାର୍କ୍ବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରାର ଭରିରେ ଦଳର ଆଦର୍ଶ, ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ନୂତନ ମତ୍ତେଲରେ, ନୂତନ ଧାରଣାରେ ଏବଂ ଏହିଭଳି ମାନସିକତା ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହି ଯେଉଁ ଦଳଟି ଗଢ଼ିଉଠିଛି - ତାହାକୁ ବିପ୍ଳବର ନେତୃତ୍ବ ଦେବାଭଳି ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତିଶାଳା କରି ଯଦି ଗଢ଼ିତୋଳି ନପାରନ୍ତି, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷରେ ବିପ୍ଳବ ହେବନାହିଁ । ଏହା ଯଦି ଆପଣମାନେ ମନେ ନ କରନ୍ତେ, ତେବେ ଆପଣମାନେ ଏତେ ମାର୍କ୍ବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ

ଦଳ ଥାଉ ଥାଉ - ଯେଉଁମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ବିପୁଲର କଥା କହନ୍ତି, ଏପରିକି ତା' ଭିତରେ ଛୋଟ ହେଉ, ବଡ଼ ହେଉ ଅନେକ ପୁଣି ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପୁଲର କଥା କହନ୍ତି - ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାରି କଥା ନ ଭାବି ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ) କଥା ଭାବୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେତିକି ବି ଜାଣନ୍ତି ବା ସେମାନଙ୍କ ସହ ମିଶି ସେମାନଙ୍କର ଆଚରଣ ଦେଖୁ ଯେତିକି ବି ବୁଝୁଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଏଇ ଟିକକ ଧାରଣା ଆପଣମାନଙ୍କର ହୋଇଛି ଯେ, ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ବିପୁଲ କରିପାରିବ, ସେ ଧରଣର ପାର୍ଟି ଏମାନେ ନୁହନ୍ତି । ଏମାନେ ବିପୁଲକୁ ବିକି ଭାଙ୍ଗି ଖାଇବେ । ବିପୁଲକୁ ବାରମ୍ବାର ବିପଥଗାମୀ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ତେଣୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ବିପୁଲର ଆବେଗ ସମାଜରେ ବାରମ୍ବାର ପୁଲି ପୁଲି ଆସୁଛି, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ମଣିଶ ସେହି ବିପୁଲର ଧାରାରେ ଜୀବନ ବିସର୍ଜନ ଦେବାପାଇଁ ଛୁଟି ଛୁଟି ଆସୁଛନ୍ତି, ସଂଗ୍ରାମ ବି ଗଢ଼ୁଛନ୍ତି, ରକ୍ତପାତ ବି ହେଉଛି - କିନ୍ତୁ ବିପୁଲ ପଛକୁ ହର୍ତ୍ତୁଛି । ବିଭିନ୍ନ ଭୂଲ ବାଟରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଯାଉଛି । ସାମୟିକିତାବେ ପ୍ରତିକିଯା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେଉଛି । ଏହି କାଣ୍ଡ ହିଁ ହୋଇ ଆସୁଛି ଭାରତବ୍ରକ୍ଷରେ ଦାର୍ଘ୍ୟଦିନ ଧରି । କଂଗ୍ରେସ ଜନପ୍ରିୟତା ହରାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରେ, ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଚାନ୍ଦାକିତାବେ ସଂକଟରେ ଜର୍ଜରିତ ହେବାପରେ, ସମାଜରେ କେତେଥର, କେତେ ସଂଗ୍ରାମର ତେତି ଆସିଲା । ଜନସାଧାରଣ ଦାର୍ଘ୍ୟଦିନ ଧରି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମନ୍ଦପାଶରେ କାମନା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିପୁଲ ନୈବ, ନୈବଚ । କାରଣ ଏହି ଯେଉଁ କହିଲି, ଏଭଳି କାଣ୍ଡ ଇତିହାସରେ ହୁଏ ନାହିଁ ଯେ ବିପୁଲ ହେଉଛି, ବିପୁଲ ହୋଇଗଲା - କିନ୍ତୁ ଏକ ବିପୁଲୀ ପାର୍ଟି ଗୋଟିଏ ଦେଶର ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେହି ଦେଶର ବିପୁଲ ପାଇଁ ଯେଉଁ ନ୍ୟୁନତମ ତତ୍ତ୍ଵ (content) ଓ ସ୍ଵରୂପ (form)ଟି ପ୍ରଯୋଜନ, ଯେଉଁ ନ୍ୟୁନତମ ସାଙ୍ଗଠନିକ ତାଙ୍କଟି ପ୍ରୟୋଜନ, ସେହି ସ୍ଵରୂପ (form)ରେ ପହଞ୍ଚ ତା'ର ନେତୃତ୍ବ ନେଇନାହିଁ । ତାହାହେଲେ ଆପଣମାନେ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି, ବିପୁଲ ଯଦି ନିହାତି କରଣୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ, ଆଉ ଏହି ଦଳଟି ଯଦି ସେହି ବିପୁଲୀ ଦଳ ହୁଏ, ତେବେ ଭଲ ମନ୍ଦ ତୁଟି-ବିତୁପିତ୍ତ ସମସ୍ତ ସଂଘାତ ମଧ୍ୟରେ ଏହାର ମୂଳ ବିପୁଲୀ ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍, ତତ୍ତ୍ଵଗତ ଏବଂ ଆଦର୍ଶଗତ ଲାଇନ୍ ଯେତେବେଳେଯାଏ ସଠିକ୍ ରହିଛି, ସେତେବେଳେଯାଏ ଏହି ଦଳର ନେତୃତ୍ବକୁ ସଂହତ କରିବା, ବଳିଷ୍ଠ କରିବା, ଦୁର୍ବଳତା ହାତରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଦଳ ଭିତରେ ଏକ ସାଙ୍ଗରେ କାମ କରିବାକୁ ଯାଇ କୌଣସି ଏକ ବିଶେଷ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ଜିଲ୍ଲା କମିଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି କର୍ମୀ ବା ନେତାଙ୍କର କେତେବୁଦ୍ଧିଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶ୍ୱଯ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ହୁଏତ ଅବିଚାର ବି ହୋଇପାରେ - କିନ୍ତୁ କୌଣସି

ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି ଏହି ମୂଳ କଥାଟି ଅର୍ଥାତ୍ ଦଳର ନେତୃତ୍ବ, ଏକ୍ୟ ଓ ସଂହତିକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ପ୍ରଶ୍ନାଟିକୁ, ଆପଣମାନେ ଭୁଲିଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ଆପଣମାନେ ମନେ ରଖିବେ, ଏକ ବିପୁଲୀ ଦଳରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଏଭଳି ଘଟଣା ବି ଘଟିପାରେ, ଜଣେ କର୍ମୀ ଉପରେ ଅବିଚାର ଏଭଳି ପ୍ରରରେ ଘଟିପାରେ ଯେ, ଜଣେ ଭଲ କର୍ମୀ-ଯିଏ ନିଜେ ଜାଣେ ସେ ସଡ଼, ତାର ନିଷାର କୌଣସି ଅଭାବ ନାହିଁ - ତଥାପି ତା' ଉପରେ ମତଳବାଜା କରି ଏକ ଲେବୁଲ୍ ମାରି ଦିଆଯାଇପାରେ, ଦଳର ସମସ୍ତ ଦ୍ୱାର ତା' ପାଇଁ ବନ୍ଦ କରିଦିଆଯାଇପାରେ । ଏପରିକି ତାକୁ ଖୁନ୍ କରିବାର ଷତଯନ୍ତ ବି ହୋଇପାରେ । ଯଦିଓ ଏହିସବୁ ବିଷୟ ଆମ ଦଳରେ ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ - କିନ୍ତୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ସମାଜ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ନିରନ୍ତର ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମର ପ୍ରଭାବ ଦଳର କର୍ମୀ ଓ ନେତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ୁଛି ବୋଲି, ଅତି ସତର୍କତା ମଧ୍ୟରେ ବି କେବେ କେବେ କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଭଳି ଘଟଣା ଦେଖା ଦେଇପାରେ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏ ଧରଣର ଘଟଣାର ସମ୍ବାନ୍ଧାକୁ ସମୂର୍ଣ୍ଣ ଉତେଇ ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ କୌଣସି କର୍ମୀ ଉପରେ ଯଦି ଏଭଳି ଘଟଣା ଘଟେ, ତେବେ ସେହି କର୍ମୀଟି ଯଥାର୍ଥ ବିପୁଲୀ ହେଲେ, ବିପୁଲ ଏବଂ ଦଳ ପ୍ରତି ଆନ୍ତର୍ଗତ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନାତାତ ହେଲେ, କ'ଣ କରିବେ ? ସେ ଯଦି ମନେ କରନ୍ତି ଯେ ଉପର ନେତୃତ୍ବ ନିକଟରେ ଘଟଣାଟି ଜଣାଇବା ସବ୍ବେ ବି ଉପରେ ନେତୃତ୍ବ ଏବି ବିଷୟଟିକୁ ଯଥାଯଥ ଭାବେ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ କାହିଁକି, ତେବେ ସେ ମାରାଡ଼କ ଭୁଲ କରିବେ । ଏହିଭଳି ଭାବେ ଭାବିଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସେ କେବଳ ନିଜ କଥାଟି ହିଁ ଭାବୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏହି ବିଷୟଟି ବୁଝିବା ଦରକାର ଯେ, ଘଟଣାଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ଯେମିତି ନିଜର ମତାମତ ଦେଉଛନ୍ତି, ପୁଣି ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କହୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଷତଯନ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଭାବୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ପାର୍ଟିର କର୍ମକର୍ତ୍ତା (executive), ପାର୍ଟି କାମ ପରିଚାଳନା କରୁଛନ୍ତି । ଫଳରେ ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ କାହା କଥାଟି ସତ୍ୟ - ଏହା ବୁଝିବାକୁ ନେତୃତ୍ବର ସମୟ ଲାଗିପାରେ । ବସ୍ତୁତଃ ଅଧ୍ୟକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶେଷ ବିଶେଷ କମ୍ପ୍ୟୁଟର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ମୂଲ୍ୟାଯନରୁ ନେତୃତ୍ବକୁ ବିଷୟଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସମୟ ଲାଗିପାରେ । କିନ୍ତୁ ସେହି କର୍ମୀଟି ଯଦି ସେତିକି ସମୟ ନ ଦେଇପାରନ୍ତି ବା ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅନ୍ୟାଯ ହୋଇଛି ମନେକରି ଏଭଳି ଆଚରଣ କରିଚାଲନ୍ତି ଯାହାଦ୍ୱାରା ଦଳର ଚିତ୍ରାଧାର ଓ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତି ଆସ୍ତା ଓ ଆନ୍ତର୍ଗତ୍ୟର ପ୍ରଶ୍ନାଟିକୁ ଗୋଲମାଳ କରିପକାନ୍ତି ଏବଂ ଦଳର ଏକ୍ୟ ସଂହତିକୁ ହିଁ ନଷ୍ଟ କରିଚାଲନ୍ତି, ତେବେ ସେ ତାଙ୍କର ବଞ୍ଚ ରହିବା ନ ରହିବା - ତାଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା, ଅମର୍ଯ୍ୟାଦା - ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ସୁବିଚାର କରିବା, ଅବିଚାର

କରିବା - ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନରେ ମୂଳ ତାପ୍ଯ କ'ଣ, ଏହି ମୂଳ କଥାଟିକୁ ହିଁ ଗୋଲମାଳ କରି ପକାଇଲେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଉଦେଶ୍ୟ ଯଦି ଏହା ହୁଏ ଯେ, ସେ ତାଙ୍କର ଜୀବନ ଦେଇ ବିପ୍ଳବୀ କର୍ମକାଣ୍ଡକୁ ଯେତେବେଳେ ସମ୍ବ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଦଳର ମୂଳ ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ଲାଇନକୁ ହିଁ ଯଦି ସେ ସଠିକ୍ ମନେକରନ୍ତି - ଏବଂ ଏହି ଦଳକୁ ହିଁ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି ତେବେ ଯେକୌଣସି ଏକ ଅବସ୍ଥାନରୁ ଯେତେ ଅବିଚାର ତାଙ୍କ ଉପରେ ହେଉନା କାହିଁକି, ସେ ଯଦି ସେହି ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ହିଁ ଦୁର୍ବଳ କରିବିଅନ୍ତି, ତାହାର ସଂହତିକୁ ହିଁ ଦୁର୍ବଳ କରିବିଅନ୍ତି ବା ସେଥିରୁ ବାହାରିଯାଆନ୍ତି - ତେବେ ତାଙ୍କର ଏହି ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ ଲାଗିବା ଦ୍ୱାରା, ସେ ଏକମାତ୍ର ହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ଥାର୍ଥ ରକ୍ଷା କରିବା ଛଡା, ଆଉ କି ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମାଣ ଉଭାର କଲେ ? ଏ ଧରଣର ଆଚରଣ କଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ସେ ମୂଳ ବିଷୟଟିକୁ ହିଁ ଗୋଲମାଳ କରି ପକାଇଲେ - ଯାହା ସୁବୋଧବାବୁ କେବେହେଲେ ଗୋଲମାଳ କରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଆମ ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନେତୃବୃଦ୍ଧ ଓ କିଛି ସଂଖ୍ୟକ କର୍ମୀ ଏଭଳି ଏକ ପ୍ରତିକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଜି ବି ତାହା ବଜାୟ ରଖୁ ଚାଲିଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ଏହି ବିଷୟଟି କେବେ ବି ଗୋଲମାଳ କରନ୍ତି ନାହିଁ - ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିନାହାନ୍ତି ।

ଆପଣମାନେ ଶୁଣିଲେ ଯେ, ଆମ ଦଳର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନେତାମାନେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବେ ସମାଲୋଚିତ ହୁଅନ୍ତି । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କହିଟିର ସତ୍ୟ କପ୍ରେତ ନୀହାର ମୁଖାର୍ଜୀ, କପ୍ରେତ ସଚାନ ବାନାର୍ଜୀ, କପ୍ରେତ ପ୍ରିତାଶ ଚନ୍ଦ୍ର, କପ୍ରେତ ହୀରେନ୍ ସରକାର ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରତିକାର ନେତାମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ, ସେମାନଙ୍କର ଭୁଲ ଭୁଟ୍ଟ ପାଇଁ କେତେଥର ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବେ ସମାଲୋଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହା ମୁଁ ହିସାବ କରି କହିପାରିବି ନାହିଁ । ଅପିସରେ ବହୁ କପ୍ରେତଙ୍କ ଆଖରେ ଏ ବିଷୟ ପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ମାନସିକ ଜାଞ୍ଚି ସେମାନେ କେଉଁଠାରୁ ପାଇଲେ ? ଏସବୁ ଦେଖୁ ଏକ ସହଜ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳୀକୃତ ବିଚାର ଅନେକେ କରିପାରନ୍ତି ଯେ - ଯେମିତି ଆମ ଦଳର ଏହି ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଏବଂ ଏହାର ତାପ୍ଯ ବୁଝି ନପାରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦଳର ଏବଂ ବାହାରର ଅନେକ ଲୋକ ଏଭଳି କଥା କହିବା ଶୁଣାଯାଏ - ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଏହିସବୁ ନେତାମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ମୋର ଅନ୍ତର୍ଭାବକ । କେହି ଯଦି ଏଭଳି ଭାବି ପରିତୃପ୍ତ ପାଆନ୍ତି, ସେ ତାହା ପାଇପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିଷୟଟି ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ଏଭଳିଭାବେ ସ୍ନାବକ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏନାହିଁ । ବିଷୟଟି ଉପଲବ୍ଧ କରିବା ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ଅନ୍ତର୍ଭାବ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀଙ୍କ ଯେଉଁ ସାମାଜିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଥିଲା - ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ତାଙ୍କର ମୋ ଅପେକ୍ଷା ବି ଅଧିକ ନାଁ ଥିଲା - ତାଙ୍କର ଯାହା ପ୍ରତିପରି ଥିଲା, ସେଥିରେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀବକ ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ସନ୍ତୁଷ୍ଟରେ ଏହିଉଳି ଭାବେ ଚାତାନ୍ତ ସମାଲୋଚିତ ହେବା ପରେ ବି ନିର୍ଦ୍ଧାରେ ତାହା ଖୁସି ମନରେ ମାନିନେବାର କୌଣସି କାରଣ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନଥିଲା । ଏହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ, ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ପ୍ରତି ନିଷା ଥିଲା, ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ଥିଲା । କେବେ ମନରେ ଆଘାତ ପାଇଲେ ବି ସେ ଏତିକି ବୁଝିପାରିଥିଲେ ଯେ, ଏହି ସମାଲୋଚନାର ସ୍ଵରୂପ ଅଳଗା । ଏହା ତାଙ୍କୁ ନ୍ୟୁନ କରିବା ପାଇଁ କରାଯାଉନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଆହୁରି ବଡ଼ ବିପୁଲୀ ହେବା ପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାହେଉଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରବଳ ହୃଦୟାବେଶ ରହିଛି (କଶ୍ଚରୁଷ ହୋଇଯାଏ) । ଏହି କଥାଟି ବୁଝିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ କେବେହେଲେ ଭୁଲ କରିନାହାନ୍ତି ।

ଆପଣମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମୀ ଯେମିତି ଭାବେ ଦଳଟିକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାକୁ ଆତ୍ମନିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ମିଶି ଏହି ପ୍ରତିକୁ ଯଦି ଆପଣମାନେ ଅର୍ଜନ କରିପାରିବେ, ଏହି ମାନସିକତାଟି ଯଦି ଆପଣମାନେ ଗତିତୋଳିପାରିବେ ତେବେ ଯାଇ ଦଳର ନେତୃତ୍ବ, ଆଜ୍ୟ ଓ ସଂହତିକୁ ଆପଣମାନେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରି ଗତିତୋଳିପାରିବେ, ଯେମିତି ସୁବୋଧବାବୁ କରି ପାରିଥିଲେ । ନଚେତ୍ ସମସ୍ୟା କ’ଣ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ଜୀବନରେ ନଥିଲା ? ସମସ୍ୟା କ’ଣ ବଡ଼ ବଡ଼ ବିପୁଲୀଙ୍କ ଜୀବନରେ ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ? ସମସ୍ୟା କ’ଣ ଭିଏତ୍ରାମର ବିପୁଲୀମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ? ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଜୀବନ କ’ଣ ଏମିତି ଯେ, କୌଣସି ଦିନ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ସେମାନଙ୍କର ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ? ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ଘରେ କ’ଣ ଖାଇବା ପାଇଁ ଥିଲା ? ଏସବୁ ମଣିଷଙ୍କର କ’ଣ ଭଲପାଇବାର ସମସ୍ୟା ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ? ଯୌନ ଜୀବନରେ ସଙ୍କଟ ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ? ଅର୍ଥନେତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାବୁ ସଙ୍କଟ ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ? ପୁଅ ଝିଅ ଖାଇବାକୁ ନ ପାଇ ମରିଛନ୍ତି - ଏଉଳି ଅବସ୍ଥା ଆଖୁ ସାମ୍ନାରେ ଦେଖିବାକୁ ହୋଇନାହିଁ ? ଯେଉଁ ବାପା ଏବଂ ମା’ଙ୍କୁ ସେ ଗଢ଼ୀରଭାବେ ଭଲପାଆନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଆଖୁ ସାମ୍ନାରେ କାନ୍ଦିବା ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ି ନାହିଁ ? ସବୁ ଯୁଗରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିପୁଲୀମାନଙ୍କୁ ଏସବୁ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିଛି, ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁର ଦୃଷ୍ଟିଦେଇ ଆଉ ତା’ ସପକ୍ଷରେ କେତେକ ଯୁଦ୍ଧ ଠିଆକରି, ସେମାନେ ବିପୁଲୀ ଜୀବନରୁ ପଛେଇ ଯାଇନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ସଦାସର୍ବଦା ନିଜର ଶକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ- ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବାଟ କେହି ତିଆରି କରିଦେଉ ବା ନ ଦେଉ - ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରେ ଯେମିତି ବୁଝି ସେମିତି ଚେଷ୍ଟାକରି - ସର୍ବଦା ଦଳକୁ, ଆଦୋଳନକୁ ଏବଂ ବିପୁଲକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ସୁବୋଧବାବୁ

ମଧ୍ୟ ଏହି ଧରଣର ନେତା ଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜଣାଇବାକୁ ହେଲେ ଏହି ବିଷୟଟି ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ଏହିଭଳି ଭାବେ ନିକଟକୁ ତିଆରି କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ନକଳେ ସେହି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ମୋ ନିକଟରେ ଫଟା ପାହୁଳାକର ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ ମୁଁ ବୁଝିବି - ଏହା ଏକ ଅନ୍ତିମ ହୃଦୟାବେଗ ବା ମିଥ୍ୟାଶ୍ରୀଯୀ ପ୍ରାବକ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ କେବଳ ଆଖରୁ ଲୁହ ଝରାଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ହୃଦୟାବେଗଟି ମୁଁ ବୁଝେ, କିନ୍ତୁ ତାହା ଦ୍ୱାରା କିଛି ହେବ ନାହିଁ । ସେମାନେ କିଛି ବୁଝି ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆହୁରି ଅନିଷ୍ଟ କରିବେ । ସେମାନେ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କୁ ସଠିକ୍କାବେ ବୁଝିଲେ ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ଏହି ଗୁଣଟି ଆୟର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ।

ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ଜୀବନରେ ବି ସମସ୍ୟା ଥିଲା । ସମସ୍ୟାର ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଥିଲା । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ନେତୃତ୍ବ ନିକଟକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ନେତୃତ୍ବ ନିକଟରୁ ପରାମର୍ଶ ନେଇ ସେହିଭଳି ଭାବେ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେବେ ବି ଏ ବିଷୟଟି ଗୋଲମାଳ କରି ନାହାନ୍ତି ଯେ, ସମସ୍ୟା ଆସିଛି ବୋଲି ସେ ଦଳର କାମ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ବା ଦଳର ଦୟିତ୍ବ ବହନ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ବା ତାଙ୍କ କର୍ମଦକ୍ଷତା ଭିତରେ ଯେଉଁ କାମଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁ ଭାବେ କରିବା ଦରକାର ସାଧାନ୍ତୁଯାୟୀ ସେଥିପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହାନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କର ସାଧାନ୍ତୁଯାୟୀ ସର୍ବଦା ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ଦଳର କାମ କରିଯାଇଛନ୍ତି । ଯେତିକି ପାରିବା ଦରକାର - ସବୁବେଳେ ସେତିକି ପାରିଛନ୍ତି କି ପାରିନାହାନ୍ତି ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନେ ପାରିବେ କି ପାରିବେ ନାହିଁ - ତାହା ବି ଯୋଗ୍ୟତାର ପ୍ରଶ୍ନ, ସମସ୍ତେ ସବୁ ପ୍ରକାରର କାମ କରିପାରିବେ କି ପାରିବେ ନାହିଁ - ତାହା ମଧ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟତାର ପ୍ରଶ୍ନ । ମୁଁ ସେକଥା ଉପରେ ବି ପ୍ରଥମେ ଜୋର ଦେବାକୁ ଚାହେଁନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସବୁ କାମ ହୁଏତ ହୁଏନା । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ବିଷୟଟି ସମସ୍ତଙ୍କର ରହିବା ଦରକାର, ତାହାହେଲା ସେମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଯେଉଁ କାମ କରିପାରିବେ, ଯେତିକି ବି କରିପାରିବେ, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷମତା ଭିତରେ ରହିଛି - ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମସ୍ୟାରେ ପରି ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ସମୟ ଓ କ୍ଷମତାକୁ ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଦେଉଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ଏହା ହିଁ ଅସଲ କଥା । ତା'ପରେ କାମ କରୁ କରୁ ମଣିଷର କ୍ଷମତା ବହୁମୁଖୀ ହୁଏ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର କାମ କରିବାର କ୍ଷମତା ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଗଢି ଉଠେ ।

ଏହିଭଳି ଭାବେ ଯଦି ଆପଣମାନେ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ସୃତି ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜାପନ

କରିପାରିବେ, ଯଦି ତାଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଠିକ୍ ଏହି ଦୂଛଟି ଆସଲ ବିଷୟ - ଯାହାକୁ ଖାଣ୍ଡି ସୁନା ବା ନିର୍ଯ୍ୟାସ କୁହାଯାଏ - ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, ତାହା ହେଲେ ପରିସ୍ଥିତି ଯେତେ ପ୍ରତିକୂଳ ହେଉ, ଆପଣମାନେ ବିପ୍ଳବକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବେ ରୂପ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ । ଆଉ ଏହି ବିପ୍ଳବ ଛଡା, ଆପଣମାନେ ମନେ ରଖୁବେ, ଦେଶର କଲ୍ୟାଣ ଆପଣମାନେ କରିପାରିବେ ନାହିଁ - ଏପରିକି ଆପଣମାନଙ୍କ ନିଜର ବିକାଶ ଏବଂ ଅଗ୍ରଗତି ବି ସମ୍ବବ ହେବନାହିଁ । ଯଦି ବିପ୍ଳବ ସାଧନାରେ ଆପଣମାନେ ଆତ୍ମନିଯୋଗ ନ କରିବେ ତେବେ ସମାଜର ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥରେ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଆପଣମାନେ କରିପାରିବେ ନାହିଁ - ନିଜକୁ ବି ଆପଣମାନେ ଠିକ୍ ରଖୁପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହି ଉପଲବ୍ଧି ଯଦି ଆପଣମାନଙ୍କର ଠିକ୍ ହୁଏ, ତେବେ, ଏକଥାଟି ବି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମନେରଖୁବାକୁ ହେବ ଯେ ଏହି ବିପ୍ଳବ ଭାବି ଭାବି ହୋଇଯିବ ନାହିଁ । ସେହି ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଦରକାର ବିପ୍ଳବର ନେତୃତ୍ୱକାରୀ ସଙ୍ଗଠନ - ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ । ଆଉ ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଯଦି ସେହି ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ହୁଏ - ଅର୍ଥାତ୍ ଏହାର ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍, ଆଦର୍ଶ, ରୁଚି, ନୀତି, ସଂସ୍କୃତି, ବିଶ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏବଂ ତାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାର କଳାକୌଣସି, ପ୍ରୟୋଗ ପଢ଼ନ୍ତି, ଧ୍ୟାନ ଧାରଣା ସମସ୍ତ କିଛି ଦିଗରୁ ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଯଦି ସେହି ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ହୋଇଥାଏ - ତେବେ ଏହି ଦଳରେ ଥାଇ ସ୍ଵରିଧା ହେଉ, ଅସ୍ଵରିଧା ହେଉ - ଆଘାତ ଆସୁ, ପ୍ରତିଆଘାତ ଆସୁ - ମନେ ରଖୁବାକୁ ହେବ ଏହାର ଭଲ ମନ୍ଦ ସବୁ କିଛି ଆପଣମାନଙ୍କ ନିଜର । ଏହାର ଭଲ ଚିକକ ଆପଣଙ୍କର, ଦଳରେ ରହି ଆପଣଙ୍କର ନାଁ ହେଲେ ଦଳଟି ଆପଣଙ୍କର, ଆଉ ଦଳରେ ରହି ବିପଦଗ୍ରହ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲେ, କୋଣ ଠେରୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲେ ଦଳ ଆପଣଙ୍କର ନୁହେଁ - ଏହି ମାନସିକତା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ । ସ୍ଵବୋଧବାବୁଙ୍କର ଏହା ନଥୁଲା, ପ୍ରଥମଶ୍ରେଣୀର କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀ ନେତାଙ୍କର ଏହା ନାହିଁ । ଫଳରେ ସ୍ଵବୋଧବାବୁଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଏହାକୁ ଶୁଭୁତ୍ୱ ସହକାରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ସମସ୍ୟା ଯାହା ହେଉ, ଅବସ୍ଥା ଯେତେ ପ୍ରତିକୂଳ ହେଉ - ଯେତେବେଳୟାଏଁ ଆପଣମାନେ ମନେକରନ୍ତି ଏହି ଦଳଟି ଠିକ୍, ଏହାର ଆଦର୍ଶ ଠିକ୍, ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍ ଠିକ୍, ଏହାର ମୂଳ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ଏବଂ ସେହି ଆଦର୍ଶକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ଯେଉଁ ଆଦୋଳନ ହେଉଛି, ସେହି ଆଦୋଳନଟି ଠିକ୍ ଏବଂ ଏହି ନେତୃତ୍ୱ ହିଁ ଉପୟୁକ୍ତ ନେତୃତ୍ୱ - ସେତେବେଳୟାଏଁ କୌଣସି କାରଣରୁ ଆପଣ ଆଘାତ ପାଇଛନ୍ତି ବା ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଅବିଚାର ହୋଇଛି ବା ଆପଣଙ୍କର ଅସୁରିଧା ହୋଇଛି ବୋଲି ଆପଣ ସେହି ଆଦୋଳନଟିକୁ, ତାର ସଂହତିକୁ ଦୁର୍ବଳ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହି ମାନସିକ ଗଠନଟି ଯଦି ଏହି ହଳଭର୍ତ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ

କର୍ମୀଙ୍କର ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଗଢିଉଠେ, ତେବେ ତାହା ଯେ କେତେ ବଡ଼ ଶକ୍ତି ଆପଣମାନେ ତାହା ଧାରଣା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ତାହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦଳ ଭିତରେ ଏହା ଖୋକ୍ୟ ବନ୍ଧନଟିକୁ ଆହୁରି ସୁଦୃଢ଼ କରିଦେବ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ରାଜନୈତିକ ଉଦ୍ୟୋଗକୁ ଗୋଟିଏ ଧକ୍କାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଷ୍ଟର ପାରକରି ଯେ ଉଚ୍ଚ ଷ୍ଟରକୁ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବ, ତାର କୌଣସି ଲୟରା ନାହିଁ ! ତେଣୁ ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ । ଏହାକୁ ଛୋଟକରି ଦେଖୁଲେ ଚଳେନା । ଏହା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଅର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହେବ ।

ଫଳରେ ଦୁଇଟି ମୌଳିକ ବିଷୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆୟତ କରିବାକୁ ହେବ । ଗୋଟିଏ ହେଲା, ଯେତେବେଳେଯାଏ ପାର୍ଟି ଠିକ୍ ରହିଛି, ସେତେବେଳେଯାଏ କୌଣସି ଯୁକ୍ତିର ଆଳରେ ପାର୍ଟି ବିରୁଦ୍ଧରେ ନଯିବା । ଆଉ ଗୋଟିଏ ହେଲା, ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀ ଯଦି ହେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ଭଳି ବିପ୍ଳବୀ ଯଦି ହେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଜୀବନ ଆପଣଙ୍କୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରୁ - ଯଦି ଏହା ଭାବିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତେବେ ମନେରଖାବାକୁ ହେବ, ତାର ଏକ ପ୍ରଧାନ ସର୍ବ ହେଲା - ଯେତେ ସମସ୍ୟା ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନରେ ଆସୁନା କାହିଁକି, ସେହି ସମସ୍ୟାରେ ଆବର୍ତ୍ତ ହୋଇ ବିପ୍ଳବୀ ଆଦୋଳନର ସେନିକ ଭାବେ ଆପଣମାନଙ୍କ ଯାହା ସବୁ କରଣୀୟ କାମ ଏବଂ ଦାନ୍ତିତ୍ଵ ରହିଛି, ତାହା ମୁହଁର୍ଭକ ପାଇଁ ହେଲେ ବି ଆପଣ ପକେଇ ରଖୁପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଖରୁ ଲୁହ ଝରିବ, କିନ୍ତୁ କାମ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କରିଯିବାକୁ ହେବ । ଆପଣମାନେ ସେହି ଦାନ୍ତିତ୍ଵ ଅସ୍ତ୍ରିକାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ଆପଣମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କିଛି ଅସୁବିଧା ଘଟିଛି, ଅତେବ କିଭଳି ଆପଣମାନେ କାମ କରିବେ - ଏଭଳି କଥା ଆପଣମାନେ କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଜୀବନଙ୍କ ଏହିଭଳି ଭାବେ ଦେଖୁପାରିଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆଦର୍ଶର ଉପଲବ୍ଧିର ଏହି ଷ୍ଟରଟି ଅର୍ଜନ କରିପାରିଲେ, ଆଉ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ପ୍ରତି ପ୍ରଶ୍ନାତୀତ ଆନୁଗତ୍ୟର ଚାରିତ୍ରିକ ଭିତ୍ତି ଗଢିପାରିଲେ ଏବଂ ଏହି ଦୁଇଟି ବିଷୟ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ପାଖରୁ ନେଇପାରିଲେ, ତେବେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଆପଣମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜ୍ଞାପନ କରିପାରିବେ । ତେବେ ଯାଇ ଆଗମୀ ଦିନର ଆଦୋଳନ, ଯେଉଁ ଆଦୋଳନରେ ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟି)ର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାକୁ ଆପଣମାନେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିପାରିବେ ।

ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟି)କୁ ଯଦି ଆପଣମାନେ ହୃଦ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରି ନପାରନ୍ତି, ପରିସ୍ଥିତିର ମୁକାବିଲା ପାଇଁ ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ସାଙ୍ଗଠନିକ - ଉଭୟ ଦିଗରୁ ଦୂର ତାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନ ପାରନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଯଦି ଏମିତି ଦେଖାଯାଏ, ଦଳ ରାଜନୈତିକ

ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି, ନେତୃତ୍ଵର ଚିନ୍ତା ତେତନାରେ ସବୁ ପ୍ରତିଭାତ ହେଉଛି - କିନ୍ତୁ ଗଣସଙ୍ଗଠନ ଗୁଡ଼ିକ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ମଧ୍ୟଦେଇ ସେହି ରାଜନୀତିକୁ ବାପ୍ତିବରେ ରୂପାଯିତ କରିବା ଭଲି ଶକ୍ତି ଆପଣମାନେ ସଞ୍ଚୟ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି - ତେବେ ଯେମିତି ଅତୀତରେ ହୋଇଛି ସେହିଭଲି ଭବିଷ୍ୟତରେ ବି ବାରମ୍ବାର ମଣିଷ ଲତେଜର ମନ୍ଦିରାନ୍ତକୁ ଆସିବେ ଆଉ ତାହାକୁ ବିପଥଗାମୀ କରିବେ ନକଳି ବାମପତ୍ରୀମାନେ । ସେମାନେ କେବେ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳାନାନୀର ହୋଇ କେବେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଜନତାକୁ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଆବନ୍ଦକରି ସେମାନଙ୍କର କୁର୍ବାନୀର ଫଳଟିକୁ ସେଇଠାରେ ନିଶ୍ଚେଷ କରିଦେବେ, ନଚେତ୍ କେଉଁଠି ଭ୍ରାନ୍ତ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ଉପର ବିପ୍ଳବବାଦ ବା ରୋମାଣ୍ଟିକସିଜମର ଧାରାରେ ଅବାସ୍ତବ ଭାବେ ବିପ୍ଳବର ଶକ୍ତିକୁ ନିଶ୍ଚେଷ କରିଦେଇ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାର ଶକ୍ତିକୁ ସଂହତ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ବିପ୍ଳବ ହେବ ନାହିଁ । ବିପ୍ଳବ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ହେଲେ ରାଜନୈତିକ ଓ ସାଙ୍ଗଠନିକ ଦିଗରୁ ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟି)କୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା କରିବା ପାଇଁ ଯଦି ଆପଣମାନେ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବନ୍ତ ହୋଇ ଫେରିଯାଆନ୍ତି, ତେବେ ଯାଇ ମୁଁ ବୁଝିବି ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଆପଣମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ଶ୍ରୀଜାପନ କଲେ ।

ଆପଣମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମାନସିକତା ଏଭଲି ହେବା ଦରକାର ଯେ, ଆପଣମାନଙ୍କର ଯାହାର ଯେମିତି ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି - ଦଳର ସଭ୍ୟପଦ କାହାରି ଆଉ ବାନ ଥାଉ - ଦଳ ଯଦି କାଲି କାହାକୁ ସଭ୍ୟପଦ ନଦିଏ ଯେତେବେଳେଯାଏ ବୁଝିଛନ୍ତି ଯେ ବିପ୍ଳବ ଦରକାର ଏବଂ ଏହା ହିଁ ଆଦର୍ଶ, ରାଜନୀତି ଓ ସଂସ୍କୃତିକଗତ ଦିଗରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଦଳ - ଦଳ କାହାକୁ ସଭ୍ୟପଦ ଦେଇନାହିଁ ବୋଲି ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାହା ଓଲଟି ଯାଏନା - ଆପଣମାନେ ଏହି ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆଉ ଏହି ଦଳଟିକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ପାଇଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସାଧାନ୍ୟଯାମୀ କାମ କରିଯିବେ, ସେଥିପାଇଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ତାକିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ହିଁ ହେଲା ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ଏହା ଥାଏ ବୋଲି ଦଳ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ବାହାର କରିଦିଏ - ସେହି ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀମାନେ ବହିଷ୍ଟତ ହେବାପରେ ବି ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସମାଲୋଚିତ ହେବାପରେ ବି, ସେମାନଙ୍କୁ ନିଦାକରିବା ପରେ ବି ପୁଣି ପାର୍ଟିକୁ ଫେରି ଆସନ୍ତି । ନିଜେ ହିଁ ଫେରିଆସନ୍ତି । ପାର୍ଟି ଏତେ ସମାଲୋଚନା କରିଛି ବା ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଏତେ ନିଦା କରିଛି, ଫଳରେ ସେମାନେ ଆଉ ଫେରି ଆସିବେ କେମିତି - ଏହିଭଲି ମିଥ୍ୟା ମର୍ଯ୍ୟାଦାବୋଧର ପ୍ରଶ୍ନ ସେମାନେ ଉଠାନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏହି ଦେଖନ୍ତୁ ଚାନ୍ଦର ପାର୍ଟି । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର ପୂର୍ବ ଦିନଟିଯାଏ ପାର୍ଟିର ଜେନେରାଲ ସେକ୍ରେଟାରୀ ଥିଲେ ଦେଇଁ ଜିଆଓ ପିଙ୍ଗ* । ର୍ୟାଙ୍କ୍ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମାଓ-ସେ-ଡୁଇଁ, ଲିଓ ସାଓ-ଟି, ଚାଉଏନ୍-ଲାଏ, ତାପରେ ହିଁ ଦେଇଁ ଜିଆଓ ପିଙ୍ଗ - ପାର୍ଟିର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ଜେନେରାଲ ସେକ୍ରେଟାରୀ । ପାର୍ଟିର ପୋଷ ଦିଗରୁ ବାଚରକଲେ ଚେଯାରମେନ୍, ଭାଇସ୍ ଚେଯାରମେନ୍ ପରେ ହିଁ ତାଙ୍କ ପୋଷ । ସେହି ଲୋକ ପାର୍ଟି ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଓ ସାଓ-ଟିଙ୍କ ସହିତ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ପୁଣ୍ଡିବାଦର ପଥ ଅନୁସରଣକାରୀ ‘ନୟା କୃଷ୍ଣେଭୁ’, ‘ଚାନ୍ଦର କୃଷ୍ଣେଭୁ’ - ଏହିସବୁ ନାଁରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସମାଲୋଚିତ ହେଲେ ଓ ନିଦିତ ହେଲେ । ପାର୍ଟିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ, ସେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିରେ ମାନିଲେ ନାହିଁ । କହିଲେ ଯାହା କରିଛନ୍ତି ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି । ଫଳରେ ସେ ଆହୁରି ସମାଲୋଚିତ ହେଲେ ଏବଂ ପାର୍ଟି ତାଙ୍କୁ ଦଳରୁ ବହିଷ୍କାର କରିଦେଲା । ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ଶେଷ ହେବାପରେ ପାର୍ଟିର ନବମ କଂଗ୍ରେସ ଯେତେବେଳେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ବି ପାର୍ଟିକୁ ଫେରିଆସିଲେ ନାହିଁ ଏବଂ ପାର୍ଟିର ନବମ କଂଗ୍ରେସ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ସମାଲୋଚିତ ଓ ନିଦିତ ହେଲେ । ତା’ପରେ ପାର୍ଟିର ଦଶମ କଂଗ୍ରେସର ପାଖ୍ୟାପାଖ୍ୟ ସମୟରେ ନିଜର ଭୁଲ ସ୍ଵାକାର କରି ପାର୍ଟିରେ ଯୋଗଦେଲେ । ଦେଖନ୍ତୁ ଗୁଣର ଆଦର ଏକ ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ, ଏକ ପ୍ରକୃତ ଉତ୍ସମାନର ପାର୍ଟିରେ କିଭଳି ହୁଏ । ଏକ ନେତୃତ୍ବକାରୀ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଥିଲେ ଏହା ହୋଇଥାଏ । ସେଠି ଏହିସବୁ ସମାଲୋଚନା ଓ ନିଯାର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦିଗ ନାହିଁ । ଯାହାଙ୍କୁ ଏତେ ସମାଲୋଚନା କରି, ନିଯାକରି ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦିଆଗଲା, ସେହି ଲୋକ ହିଁ ଭୁଲ ସ୍ଵାକାର କରି ପାର୍ଟିରେ ଯୋଗଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକାଥରକେ ତେପୁଣି ପ୍ରାଇମିନିଷ୍ଟର ହୋଇଗଲେ । ଦଶମ କଂଗ୍ରେସର ସମ ସମାଧିକ କାଳରେ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ପାର୍ଟିର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଓ ପଳଟିବ୍ୟରୋର ସଭ୍ୟ ସେତେବେଳେ ହୋଇପାରିନାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଚାଉ ଏନ୍-ଲାଇଙ୍କ ପରେ ହିଁ ତାଙ୍କର ପୋଷ, ଏହିଭଳି ଜାଗାକୁ ସେ ଆସିଗଲେ । ଆଜିକାଲି ଖବର କାଗଜରେ ଆହୁରି ଆପଣମାନେ ଦେଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଚାଉ ଏନ୍-ଲାଇଙ୍କ ଦେହ ଅସୁମ୍ଭୁ ହୋଇପଡ଼ିବା ଫଳରେ ଏବଂ ଏକସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ କାମର ଚାପ ପଡ଼ିବା ଯୋଗୁଁ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ କାମ ସେ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି, ସେ

*ମାଓ-ସେ-ରୂଙ୍କ ମୁଦ୍ର୍ୟପରେ ଚାନ୍ଦ ଦେଶର ଘରଣା ପ୍ରବାହ୍ରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଯେ, ଦେଇଁ ଜିଆଓ ପିଙ୍ଗ ନିଜର ଦୋଷ ତୁଟି ସ୍ଵାକାର କରିବା ଘରଣାଟି ପ୍ରତାରଣାପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଏବଂ ନିଜର ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ସେ ନିଜକୁ ନିଜେ ଉତ୍ତର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଓ ଶତ୍ୟନ୍ତରକାରୀଭାବେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଥିଲେ ।

କେବଳ ପାର୍ଟିର କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ଓ ପଲିଟିବ୍ୟରୋର ସଭ୍ୟ ରହିବେ - ବାକି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ କାମର ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବାପାଇଁ ଏକ ‘ବଡ଼’ କରି ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ବଡ଼ିର ଚାର୍ଜରେ (ଦାୟିତ୍ୱରେ) କିନ୍ତୁ ସାଂଘାତର ସେହି ଡ୍ୟୁମାଂ ହୁମାନ - ଯାହାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଏତେ ଜଞ୍ଜନା କଞ୍ଜନା (speculation) ସର୍ବତ୍ର ହେଲା ଯେ ମାଓଙ୍କ ପରେ ହିଁ ସେ - ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଚାଉ ଏନ୍-ଲାଇ ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ସେ - ସେହି ହୁମାନ୍ କିନ୍ତୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି । ସେହି ପୁରୁଣା ଲୋକ ଦେଇ ଜିଆଓ ପିଙ୍ଗି, ଯେଉଁ ମୁହଁର୍ବରେ ନିଜର ଭୁଲ ସ୍ବୀକାର କରି ଫେରିଆସିଲେ, ସେହି ମୁହଁର୍ବରେ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଏହି ‘ବଡ଼’ର ମୁଖ୍ୟ କରିଦିଆଗଲା । ତାଙ୍କ ମନରେ କିନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ କେବେ ବି ଦେଖା ଦେଇନାହିଁ ଯେ, ତାଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଏତେ ସମାଲୋଚନା କରାହୋଇଛି, ସେତେବେଳେ କିଭଳି ସେ ଆଉ ପାର୍ଟିକୁ ଫେରିଆସିବେ, କିଭଳି ସାଧାରଣ କମ୍ପ୍ରେତମାନଙ୍କ ସାମାରେ ଆଉ ମୁଁ ଦେଖେଇବେ । କାରଣ ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁ କମ୍ପ୍ରେତମାନେ ଏତେ ସମାଲୋଚନା କରିଛନ୍ତି, ସେହି କମ୍ପ୍ରେତମାନେ ହିଁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବେ ଯେ, ସେ ଭୁଲ ସ୍ବୀକାର କରି ପାର୍ଟିକୁ ଆଉଥରେ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଗୁଣ ଏବଂ କ୍ଷମତା ପାଇଁ ସେତେବେଳେ ସେହି କମ୍ପ୍ରେତମାନେ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବସାଇ ନାଚିବେ, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସେମାନେ ପ୍ରାଣଦେବେ, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ବୁକୁଫଟା କ୍ରୂଦନ ବାହାରିବ । ଏହି କଥା ଉପଲବ୍ଧି କରିବାରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇ ନାହିଁ ଏବଂ ଯେକୌଣସି ବଢ଼ ବିପୁଲବୀଙ୍କର ଏହା ଏକ ଅନ୍ୟତମ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । ଏକଥା ଠିକ୍ ଯେ ମତଲବବାଜମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କିଛି କିଛି ଫେରି ଆସି ପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଜତିହାସରେ ଦେଖାଯିବ, ବଢ଼ ବିପୁଲବୀମାନେ ଏହିଭଳି ଭାବେ ଆପଣମାନଙ୍କର କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମାନସିକତାର କଥା ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସ୍ଵରଣ କରାଇଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ଆଉ ତା’ ସହିତ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ଏହି ସ୍ଵରଣସଭାରେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମନେପକାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛି - ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧା-ଅସୁବିଧା, ଦୁଃଖ ବେଦନା ଆପଣମାନଙ୍କର ଯାହାଥାଉ, ପରିସ୍ଥିତି ଆପଣମାନଙ୍କର ଅନୁକୂଳରେ ହେଉ ଅଥବା ତୁତାନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହେଉ, ବିଭିନ୍ନ ରକମର ଅସୁବିଧା ଏବଂ ମାନସିକ ଅସଂଖ୍ୟ ଦୃଦ୍ଧ ଆପଣମାନଙ୍କର ଥାଉ - ଏଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ମଣିଷ ଭିତରେ ଥାଏ - କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ବି ଆପଣମାନେ ଯେମିତି ଦଳର ଏହି ମୂଳ ଶିକ୍ଷାରୁ ବିଚୁପ୍ତ ନ ହୁଅନ୍ତି । ଏ କଥା ଠିକ୍ ଯେ, ଯଦି ଉପୟକ୍ତ ଭାବେ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରି ନପାରନ୍ତି ତେବେ ଆପଣମାନଙ୍କର ସାମନ୍ଦିକ ଅସୁବିଧା ହୋଇପାରେ, କାମର ଗତିବେଗ ଚିକିଏ ଶିଥୁଳ ହୋଇପାରେ । ଫଳରେ ସେଇ ଟିକକ ବି ଯେମିତି ନ ହୁଏ, ସେଥିପାଇଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ପାଇଁ ଆପଣମାନେ କାହିଁକି କାମ

କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ପାର୍ଚ'ର ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ ଯୁକ୍ତି ଅବତାରଣା କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ କାହିଁକି ତାହା ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି, ତାହାର ପୁଣି ଏକ ‘ମେଟେରିଆଲିଷ୍ଟିକ’ ଅର୍ଥାତ୍ ବଷ୍ଟୁତାନ୍ତିକ(!) ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବିପ୍ଳବୀ ହେଲେ ଆପଣମାନେ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ମୁଁ ଏହି କଥାଟି ଏଇଥିପାଇଁ କହୁଛି ଯେ, ଯେହେତୁ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ଆମକୁ ଶିଖାଇଛି ସବୁ ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାରୁ ଘଟେ ଏବଂ ବାସ୍ତବକୁ ଆମେ ଅସ୍ଵାକାର କରିପାରୁନା- ସେହି କାରଣରୁ କି କି ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥା ଚାପରେ ପଡ଼ି ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଠିକ୍ ଠିକ୍ କାମ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି, ତାହାର ଏକ ମେଟେରିଆଲିଷ୍ଟିକ ଜବାବ ଦେବାର ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ମୁଁ କହେ, ଏଥିପାଇଁ ବଷ୍ଟୁବାଦ ଜାଣିବା ଦରକାର କଣ ? ଏହି ଛୋଟିଆ କଥାଟି ପାଇଁ ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ବଷ୍ଟୁବାଦ ଜାଣିବା କ’ଣ ଦରକାର ? ଏହାର ଯଥାର୍ଥ ବଷ୍ଟୁବାଦୀ ଉଭର ଯଦି ଆପଣଙ୍କୁ ପାଇବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଏହା ହିଁ ପାଇବାକୁ ହେବ ଯେ କି କି ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ଆପଣ ବିପ୍ଳବ ଲାଗି କାମ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଆପଣଙ୍କର ମନେ ହେଉଛି ଏବଂ କି କି ଭୁଲ ଧାରଣା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ତାହା ମନେ ହେଉଛି, ତାହା ଜାଣି ତତ୍ତ୍ଵଶାର୍ତ୍ତ ତା’ ବିବୃତିରେ ସଂଗ୍ରାମ କରି କାମ କରିବା ଭଲି ଶକ୍ତି ସଂଚଯ କରିବା । ଏହିଭଲି ଭାବେ ଆପଣ ନିଜର ଚିନ୍ତା ଓ ଧାରଣାଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳିତ କରିପାରିଲେ ହିଁ ତାହା ଯଥାର୍ଥ ବଷ୍ଟୁବାଦୀ, ଦୃଦ୍ଧମୂଳକ ବଷ୍ଟୁବାଦୀ (dialectical materialist) ଧାରଣା ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ହେଲା ଏବଂ ଯିଏ ଚିନ୍ତା ଓ ଧାରଣାକୁ ଏଭଲିଭାବେ ପରିଚାଳିତ କଲେ, ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ସେ ହିଁ ଯଥାର୍ଥଭାବେ ଦୃଦ୍ଧମୂଳକ ବଷ୍ଟୁବାଦକୁ ଆଯର କଲେ ।

ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ କହିଛି, ଆଗାମୀ ସମୟଟି ଆମ ନିକଟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟ । ଏହି ପାର୍ଚ'ଟିକୁ ଅତି ଅଞ୍ଚ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ହୁତ ବିପ୍ଳବର ନେତ୍ରତ୍ତ ଦେବାଭଲି ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ସାଙ୍ଗଠନିକ ଦିଗରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଗତି ତୋଳିବାକୁ ହେବ । ପୂର୍ବରୁ ଭାବିଲେ ବି ଆମେ ଏ କାମ ପାରି ନଥାନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଯାହା ସଂଖ୍ୟା, ସେଥିରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନେତା ଓ କର୍ମୀ ଯଦି ଚିନ୍ତାକରି ଏହାକୁ ରୂପ ଦେବାର ଚେଷ୍ଟାକରୁ, ତେବେ ଆମେ ଏ କାମ କରିପାରିବା । ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମୀ ଯେଉଁମାନେ ଏଠି ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ନିଜସ୍ଵ ଉଦ୍‌ୟାଗ ଏବଂ ବୁଝି ଅନୁଯାୟୀ - ପାରନ୍ତୁ ବା ନପାରନ୍ତୁ - ସଫଳତା ହେଉ, ବିଫଳତା ହେଉ - କର୍ମବିମୁଖ ନହୋଇ କାମ କରିଯିବାକୁ ହେବ । ଏହି କାମର ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେବ - ଗୋଟିଏ ପଟେ ଦଳର ରାଜନୀତି ବୁଝି ନେଉଛନ୍ତି, ଅପର ଦିଗରେ ସେହି ରାଜନୀତି ଭିତିରେ ଜନତାଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ ସଙ୍ଗଠିତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ହୁଏତ

କୁବୁ, ନ ହେଲେ କୃଷକ କ୍ଷେତ୍ରମଜଦୁର ମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗୀଠନ, ନଚେତ୍ ବନ୍ଧୁ କଳ୍ୟାଣ ସମିତି, ନ ହେଲେ ସାହିତ୍ୟ ସଭା କିମ୍ବା କାବ୍ୟ ସଭା, ନଚେତ୍ ବ୍ୟାୟାମ କେନ୍ଦ୍ର ବା ଶ୍ରମିକ ଯୁନିୟନ ଅଥବା ଶ୍ରମିକ କଳ୍ୟାଣ ସମିତି, ନଚେତ୍ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ରାଜନୈତିକ କ୍ଲାସ ଗ୍ରହଣ କରିବା - ଯେଉଁଳି ଭାବେ ହେଉ ଆପଣମାନେ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ମିଶ୍ରଛନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କର ପାଖାପାଖ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ସଙ୍ଗଠିତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଭ୍ରାନ୍ତ ରାଜନୀତିରୁ ମୁକ୍ତ ଓ ବିଜ୍ଞିନ୍ଦ୍ର କରି ଦଳର ରାଜନୀତିକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି - ଏହି କାମଟି ଆପଣମାନଙ୍କୁ କରିବାକୁ ହେବ ପୂରା ଉଦ୍‌ଦେୟାଗ ନେଇ, ନିଜ ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜସ୍ଵ କ୍ଷମତା ଅନୁଯାୟୀ । ଏହି କାମ କଲାବେଳେ ଆପଣମାନେ କାମଟି ଠିକ୍ ଭାବେ କରିପାରୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ - ସେବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଉନାହାନ୍ତି ବା ହେଉନାହିଁ ଭାବି ଦସି ଯାଉନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଏତିମି ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖାଦେବା ମାତ୍ରେ ତଡ଼କଣାତ୍ ସ୍ଥିବୋଧବାବୁଙ୍କ କଥା ମନେ ପକାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ବଡ଼ ବଢ଼ି ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କ କଥା ମନେ ପକାଉଛନ୍ତି - ଏହିଭଳି ଭାବେ ଆପଣମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଗଠନ ଏବଂ ଚିତ୍ରାଧାରକୁ ଗଢ଼ିତୋଳିବାକୁ ହେବ । ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ଏହା ହିଁ ଯେତେବେଳେ ପଥ, ବିପ୍ଳବ ଯେତେବେଳେ କରିବାକୁ ହେବ - ସେତେବେଳେ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ କଥା, ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି କଥା ବୁଝାଇବା ଏବଂ ତାହାର ଭିତରେ ଜନଗଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗଠିତ କରିବା ଏବଂ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରାଜନୈତିକ ଶକ୍ତିର ଅଭ୍ୟୁତ୍ୱାନ ଘଟାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଛତା ଆପଣମାନଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି କାମ ନାହିଁ ଏବଂ ଆପଣମାନଙ୍କର ବିପ୍ଳବୀ ହେବାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରାସ୍ତା ନାହିଁ । ଫଳରେ ଆଜି ଯଦି ଆପଣମାନେ ଏହି କାମର ଫଳ କିଛି ନ ପାଆନ୍ତି, ଦଶବର୍ଷ, କୋତିଏ ବର୍ଷ ପରେ ବି ନ ପାଆନ୍ତି, ତଥାପି ଏହା ହିଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକମାତ୍ର ସତ୍ୟ ପଥ । ଏହି ପଥକୁ ଜାବୁଛି ଧରି ହିଁ ଆପଣମାନେ ଦିନେ କ୍ଷମତାର ଅଧ୍ୟକାରୀ ହେବେ ଏବଂ ଦେଶର ଚେହେରା ବଦଳାଇ ପାରିବେ । ଆଉ ବାକି ସବୁ ପଥ ତ - ଆପଣମାନେ ବିପ୍ଳବୀ ହୋଇଥିଲେ ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମିଥ୍ୟା ପଥ । ପାରୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି, ହେଉ ନାହିଁ ବୋଲି ଯଦି ଆପଣମାନେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଆନ୍ତି, ଅନ୍ୟ ପଥ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି - ତେବେ ସେହି ପଥ କ'ଣ ଆପଣଙ୍କ ବିପ୍ଳବ କରିଦେବ ? ଫଳରେ 'ପାରୁ ନାହାନ୍ତି', 'ହେଉ ନାହିଁ', 'ଲୋକେ ବୁଝୁ ନାହାନ୍ତି' - ଅଥବା 'ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ଅଭାବ', ଆପଣ ଖାଇବାକୁ ପାରୁନାହାନ୍ତି - ଅଥବା ଆପଣଙ୍କ ମନଖରାପ ଏବଂ ତାହା ଏମିତି ଖରାପ ଯେ, 'ଆପଣ ମନ ସ୍ଥିର ରଖିପାରୁ ନାହାନ୍ତି, କାମ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି' - ଏସବୁ ନ ହେଲେ କିଛି ଗୋଟାଏ ଉପଲକ୍ଷ କରି ଯଦି ଆପଣମାନେ ବିପ୍ଳବ କାମରେ ଅବହେଲା କରନ୍ତି, ତେବେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ - ଆପଣମାନେ ବିପ୍ଳବ କ'ଣ

ତାହା ବୁଝି ନାହାନ୍ତି । ଆଉ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି । କାନ୍ଦି ଗଡ଼ିଗଲେ ବି ତାଙ୍କୁ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି । ଯଦି ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କୁ କାଣିଗାଏ ବୁଝିଥାନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ପ୍ରତି ଶ୍ରୁଦ୍ଧା ଜ୍ଞାପନ କରିବାର ଏକମାତ୍ର ଅର୍ଥ ହେବ, ଆପଣମାନଙ୍କୁ ନିଜକୁ ବିପ୍ଳବିଭାବେ ଗଢ଼ିତୋଳିବା । ତାହାହେଲେ ଆପଣମାନେ ଏହିଭଳି କୈଫିୟତ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ ବା ସେଭଳି କୈଫିୟତ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଲଜ୍ଜାରେ ଆପଣମାନେ ମାଟିରେ ମିଶିଯିବେ । ଯଦି ଏମିତି ଘଟଣା ଘଟେ ଯେ, ଆପଣମାନେ ହଜାର ଥର ବୁଝାଉଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତା' ସବ୍ରେ ବି କିଛି କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ହେଉନାହିଁ - ତେବେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ତ ତାହା ଦେଖୁ ପାରିବେ । ଏଥୁପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ହତାଶ ହେବାର କ'ଣ ଅଛି ? ଆପଣଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ ଯଦି ଏହି ମାନସିକତା ଦେଖାଦିଏ ଯେ, ଆପଣମାନେ କିଛି କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ବା ଆପଣମାନଙ୍କର କାମରେ କୌଣସି ଫଳ ହେଉ ନାହିଁ ବୋଲି ଆପଣମାନେ ହତାଶାଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ କିଛି କରୁନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କାମ କରିବାର ଉଦ୍ଦାହ ହିଁ ନାହିଁ - ତାହା ହେଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଆପଣମାନେ କିଛି ଶିଖିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଆପଣମାନେ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି । ଆଉ ନ ବୁଝି ଶ୍ରୁଦ୍ଧା ଜଣାଇବା କ'ଣ ଯଥାର୍ଥରେ ଶ୍ରୁଦ୍ଧା ଜ୍ଞାପନ ? ଏହା ତ ଏକ ଅନ୍ଧତା ।

ଫଳରେ ଏହି ମୂଳ କଥାଟି ଆପଣମାନଙ୍କୁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ବିପ୍ଳବ ଆସିବ ହେଉଛି । ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ହିଁ ଏହି ସମାଜର ଆଉ କିଛି ଅବଶିଷ୍ଟ ନାହିଁ । ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠୀ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚେଷ୍ଟାକରି ବି ଏହି ସମାଜକୁ ଆଉ ବଞ୍ଚାଇ ରଖୁ ପାରୁନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷର ସମାଜ ମୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ କରୁଛି । କେବଳ ଜନଗଣଙ୍କର ସଂଗଠିତ ସରେତନ ରାଜନୈତିକ ଆୟୋଜନର ଅଭାବ । ଆଉ ଯେତିକି ନ୍ୟୁନତମ ଶକ୍ତିହେଲେ ଜନଗଣଙ୍କର ଏହି ବିପ୍ଳବର ଆବେଗ ଏବଂ ବିପ୍ଳବମୁଖୀ ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ଏକ ସଂଗଠିତ ଲଗାତାର ଦୀଘସ୍ଥାୟୀ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବିପ୍ଳବୀ ଲତେଇ ଦିଗରେ ପ୍ରଭାବିତ କରାଯାଇପାରେ, ସେତିକି ଶକ୍ତିସମନ୍ତ ଏକ ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର ଅଭାବ । ଆଉ ବିପ୍ଳବର ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାର ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ଗୋଲାବାରୁଦ (ingredient) ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ମଣିଷ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚାହୁଁଛି । ପୁରୁଣା ସମାଜର ମିଳିଗାରୀ ଶକ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଛତା ଶାସକଗୋଷ୍ଠୀର ନିର୍ଭର କଲାଭଳି ଆଜି ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଆଉ ସେମାନେ ନିର୍ଭର କରୁଛନ୍ତି ମଣିଷର ଅଞ୍ଜତା ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ବିଭାନ୍ତି ଉପରେ କିନ୍ତୁ ଏହା ବେଶୀ ବଡ଼କଥା ନୁହେଁ । ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାର ଚାପ ମଣିଷ ଉପରେ ଏତେ ପଡ଼ୁଛି ଯେ, ଏହି ଅବସ୍ଥାର ଚାପ ଯୋଗୁ ବିଭାନ୍ତିକର ମୁକ୍ତି, ଧର୍ମର ମୋହ ଏସବୁ କୌଣସି କିଛି ଲୋକଙ୍କୁ

ଅଟକାଇ ରଖୁପାରିବ ନାହିଁ । ବିପ୍ଳବର ଜୁଆର ଯଦି ଆରମ୍ଭ ହୁଏ, କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ ଦେଇ ଲୋକଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ବିପ୍ଳବ ବିରୋଧରେ ଏକମାତ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ବୁଲ୍ଲାଆ ଶ୍ରେଣୀ ହାତରେ ରହିବ - ତାହାହେଲା ମିଲିଟାରୀ, ପୋଲିସ୍, ଗୋଲାବାରୁଦ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଦେଶ, ଗୋଟିଏ ଜାତି ଅଣ୍ଠା ସଲଖ କରି ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ନେତୃତ୍ବରେ ଅଧାନରେ, ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଲାଇନ୍ ଭିଡ଼ରେ ଲତେଇ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ, ସେତେବେଳେ କ’ଣ ମିଲିଟାରୀ ଶକ୍ତିଦେଇ ତାକୁ ଅଟକାଯାଇପାରିବ ? ଇତିହାସରେ କେବେହେଲେ କେହି ଏହା ପରିଛି କି ? ଦେଖନ୍ତୁ କେତେ ଛୋଟଦେଶ ଭିତନାମା ଆଉ କେତେ ବିରାଟ ମିଲିଟାରୀ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ଆମେରିକା । ସମ୍ବନ୍ଧ ଦେଶଟିକୁ ବୋମାମାରି ମାଟି ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତା କରିଦେଇଥିଲା ଆମେରିକା । କିନ୍ତୁ ଶେଷ୍ୟାଏ ପାରିଲା କି ଭିତନାମର ଯୁଦ୍ଧ ଆଦୋଳନକୁ ଅଟକାଇ ରଖୁବାକୁ ? ପାରିଲା କି ସେହି ଦେଶର ଚାଷୀ-ମଞ୍ଜୁରିଆଙ୍କୁ ଏବଂ ସାଧାରଣ ମଣିଷଙ୍କୁ ଧ୍ୟାସ କରିବାକୁ ? ଯେଉଁମାନେ ମନେ କରନ୍ତି, ବୋମା ମାରି ସମ୍ବନ୍ଧ ଦେଶର ମଣିଷଙ୍କୁ ମାରି ପକାଯାଇପାରେ, ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ, ତାହା ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ । ଯେଉଁମାନେ ମାନବତା (humanity)କୁ ବୁଝନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହା ଜାଣନ୍ତି । ଏହି ମାନସିକତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ ରଖୁବା ପାଇଁ ଉଲ୍ଲଭାବେ ଇତିହାସ ପଢ଼ିବାକୁ ହୁଏ । ଏହା ଜାଣିଲେ ବୁଝୁଯିବ ଯେ, ମାନବତା (humanity)ର କ୍ଷତି ହୁଏ ତ ଅନେକ କରି ଦିଆଯାଇପାରେ, ଏପରି ଏକ ପ୍ରବଳ ବିରୁଦ୍ଧ ଶକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରି ତାହାର ପରିବର୍ତ୍ତନର ଗତିବେଗଟିକୁ ବି ହୁଏତ ସାମୟିକଭାବେ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ଅଟକାଇ ଦିଆଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଏକ ଅମାନବିକ ଶକ୍ତି ଆସି ମାନବତା (humanity)କୁ ଧ୍ୟାସ କରିଦେବ - ଏହା କେବେ ବି ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ତାହାହେଲେ ମାନବ ସମାଜ ବଞ୍ଚି ରହିପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ଏହି ମନୋବଳ ଉପରେ ହିଁ ବିପ୍ଳବର ଏଥୁକୁ - ତାର ମନୋବଳ ଏବଂ ଦୃଢ଼ ଚିତ୍ତା ନିର୍ଭର କରୁଛି ।

ତାହାହେଲେ ଦେଖୁବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷର ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତି ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କେବଳ ନାହିଁ କ’ଣ ? ବଡ଼ ବଡ଼ ବଳ ବି ରହିଛି, ଏପରିକି ତଥାକଥୃତ ମାର୍ଶିବାଦୀ ଲୋକିନ୍ଦ୍ରାବାଦୀ ନାଁ କରା ଦଳ ବି ରହିଛି । ଗରମା ଗରମା ଘୋଗାନ ଦେବାର ଲୋକ ବି ଅଛନ୍ତି । ଖୁବ୍ କୌଶଳ କରି ରାତରାତି ବଡ଼ ବଡ଼ ଫେତେରେସନ୍‌ର ତଳେ ହଜାର ହଜାର, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କର୍ମାଙ୍କର ଧର୍ମଘଟ କରିବାର ଲୋକ ବି ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କ’ଣ ନାହିଁ ? ନାହିଁ ଏକ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ

ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍, ଆଦର୍ଶ, ସର୍ବବ୍ୟାପକ ବିପ୍ଳବୀ ତରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶକ୍ତି ସହ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ । ଦଳଟି ରହିଛି, ଗତି ଉଠିଛି । କିନ୍ତୁ ଜନଗଣଙ୍କର ବିଷ୍ଵାସ ଲତେଇ ଗୁଡ଼ିକ ଯେତେବେଳେ ଫାଟି ପଡ଼େ, ସେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିପ୍ଳବୀ ଲାଇନ୍ରେ ସଠିକ୍ ରାସ୍ତା ଗ୍ରହଣକରି ଦୀଘସ୍ଥାୟୀ ଲତେଇ ଆରମ୍ଭ କରାଇଦେବା ଭଲି ଶକ୍ତି ଆଜି ବି ଏହି ଦଳଟି ଅର୍ଜନ କରିନାହିଁ । ସେହି ଶକ୍ତିଟି ଯେମିତିଭାବେ ହେଉ, ଜୀବନ ଦେଇ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଦୂତ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ । ଦଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମୀ ଏହି ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇପାରିନାହାନ୍ତି । ଏହି ସଭାରେ କେବଳ ଶିକ୍ଷା ଶିବିର ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ କାର୍ତ୍ତ ପାଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହିଁ ଆସିଛନ୍ତି । ଏହାଠାରୁ ଆମର ବହୁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ କର୍ମୀ ସାରା ଦେଶରେ ରହିଛନ୍ତି । ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମୀ ତାଙ୍କ ନିଜ ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଦ୍ୟାବୁନ୍ଦ୍ରି, କ୍ଷମତା ଅକ୍ଷମତା ସବୁ ନେଇ ଯଦି ଗୋଟିଏ ଦିଗରେ ଦଳର ଆଦର୍ଶ, ମୂଳ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଓ ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି ଆୟତ କରିଚାଲନ୍ତି, ଅପର ଦିଗରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସୁବିଧା-ଆସୁବିଧା ଯାହା ଆସୁ, ତାକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି କାମର ଦ୍ୟାନିଦ୍ୱାକୁ ଅସ୍ଥାକାର ନକରି କାମରେ ଲାଗି ରହନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ହିଁ ଆଜିକାର ଏହି ସଭାରେ ଆପଣମାନେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମୀଙ୍କୁ ଏହା କରିବାପାଇଁ ଆପଣମାନେ କ୍ରମାଗତ ଉଦ୍ବୁନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତି, ତେବେ ଆପଣମାନେ ସୁବୋଧବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରୁତି ଜ୍ଞାପନ କଲେ ବୋଲି ମୁଁ ମନେ କରିବି । ତେବେ ଯାଇ ଯଥାର୍ଥରେ ସେ ଯେଉଁ କାମ କରି ଯାଇପାରିନାହାନ୍ତି, ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ସେହି କାମ ତାଙ୍କର ଦଳ - ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଏତିକି କହି ମୋର ବକ୍ତ୍ବ୍ୟ ଆଜି ମୁଁ ଏଇଠାରେ ଶେଷ କରୁଛି ।

ଇନ୍‌କିଲାବ-ଜିଦ୍ବାବାଦ
କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ - ଜିଦ୍ବାବାଦ
କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସୁବୋଧ ବାନାର୍ଜୀ - ଲାଲ ସଲାମ

* * *